

โครงการวิจัย ทักษะคติและพฤติกรรมการอ่านของคนไทย

TK
park
อุทยานการเรียนรู้

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (สอร.)

TK
park
อุทยานการเรียนรู้

ตุลาคม 2551

ที่มาและเหตุผล

การดำเนินโครงการวิจัย ทักษะคิดและพฤติกรรมการอ่านของคนไทย ในช่วงเวลาระหว่างเดือน มิถุนายน 2551 ถึง เดือน กันยายน 2551 ซึ่งบริษัทเอคอรัน มาร์เก็ตติ้ง แอนด์ รีเสิร์ช คอนซัลแทนส์ จำกัดได้รับมอบหมายจาก สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (สอร.) ให้ดำเนินโครงการวิจัยดังกล่าวมีที่มาและเหตุผลที่สำคัญคือ การที่สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (สอร.) มีภารกิจสำคัญในการ กระตุ้น ส่งเสริมและปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาวิจัยทักษะคิดและพฤติกรรมการอ่านของคนไทย สอร. จึงมีความประสงค์ที่จะให้มีการศึกษาวิจัยทักษะคิดและพฤติกรรมการอ่านของคนไทยขึ้น โดยมุ่งเน้นการศึกษาในกลุ่มเยาวชนอายุ 7-24 ปี และในกลุ่มผู้ปกครองที่มีบุตรอยู่ในช่วงอายุ 0-6 ปี เพื่อนำผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ในการสร้างแรงจูงใจที่จะทำให้คนไทยที่ไม่อ่านหนังสือให้อ่านมากขึ้น และรักการอ่านมากขึ้น ซึ่งนำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมการอ่าน และการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1:

เพื่อวิเคราะห์ทัศนคติและพฤติกรรมการอ่าน และการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 7-24 ปี และผู้ปกครองของเด็กที่มีอายุระหว่าง 0-6 ปีทั่วประเทศ โดยมีกลุ่มเป้าหมายดังนี้

- เด็กและเยาวชนอายุ 7-12ปี, 13-18 ปี และ 19-24 ปี
- ผู้ปกครองของเด็กอายุ 0-6 ปี

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2:

เพื่อกำหนดกลยุทธ์และแนวทางปฏิบัติในการเสริมสร้างนิสัยรักการอ่าน และการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

ระเบียบวิธีการวิจัย

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้างต้น คณะผู้ดำเนินโครงการวิจัยได้กำหนดขั้นตอนของการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนใหญ่ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1	การวิจัยเชิงคุณภาพ แบบสนทนา กลุ่ม	จำนวน 8 กลุ่มสนทนา โดยแบ่งเป็น 1. กลุ่มเยาวชน 6 กลุ่ม 2. กลุ่มผู้ปกครอง 2 กลุ่ม	ดำเนินการสนทนากลุ่ม ณ ห้องสนทนา กลุ่ม บริษัท เอคอรัน มาร์เก็ตติ้ง แอนด์ รีเสิร์ช คอนซัลแทนส์ จำกัด	จุดประสงค์หลัก เพื่อนำความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างไปใช้ร่างแบบสอบถามสำหรับใช้สำรวจในการวิจัยเชิงปริมาณ
ขั้นตอนที่ 2	การวิจัยเชิงปริมาณ ทั้งหมด 1,600 ตัวอย่าง	สัมภาษณ์รายบุคคล โดยแบ่งเป็น 1. เยาวชน 1,200 ตัวอย่าง 2. ผู้ปกครอง 400 ตัวอย่าง	ดำเนินการเก็บตัวอย่างทั่วประเทศ 1. กรุงเทพฯ และปริมณฑล 400 ตัวอย่าง 2. ภาคเหนือ 300 ตัวอย่าง 3. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 300 ตัวอย่าง 4. ภาคกลาง 300 ตัวอย่าง 5. ภาคใต้ 300 ตัวอย่าง	จุดประสงค์หลัก เพื่อนำไปวิเคราะห์ และตอบวัตถุประสงค์โครงการวิจัยครั้งนี้
ขั้นตอนที่ 3	การวิจัยเชิงคุณภาพ แบบปฏิบัติการเชิงสร้างสรรค์ (Creative Workshop)	จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมสนทนา 4 ท่าน	รายละเอียดผู้เข้าร่วมวิจัย 1. อาจารย์ ศกุนตลา สุขสมัย (ตัวแทนภาครัฐ) 2. อาจารย์ กวิศรา รัตนากร (ตัวแทนสถาบันการศึกษา) 3. คุณกมลทิพย์ ไบเงิน (ตัวแทนสื่อสารมวลชน) 4. คุณวันทนี นามะสนธิ (ตัวแทนภาคเอกชน)	จุดประสงค์หลัก ระดมความคิดจากตัวแทนภาคส่วนต่างๆ ในสังคมที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการรณรงค์นิสัยรักการอ่าน เพื่อนำไปประกอบกับการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้การวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

บทสรุปโครงการวิจัยทัศนคติและพฤติกรรมการ อ่านของคนไทย

1. ทัศนคติต่อการอ่านหนังสือของคนไทย

การวิจัยครั้งนี้พบว่าปัจจุบันคนไทย (หมายถึง กลุ่มเยาวชน และผู้ปกครอง) มีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านหนังสือโดยเล็งเห็นประโยชน์ และคุณค่าของการอ่านหนังสือ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า

- การอ่านหนังสือทำให้ฉลาด และมีความรู้
- การอ่านหนังสือเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- การอ่านหนังสือทำให้มีโลกทัศน์กว้างขึ้น
- การอ่านหนังสือเป็นการเสริมสร้างจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์

นอกจากข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างในการสำรวจความคิดเห็นทั่วประเทศแล้ว ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมระดมความคิดในโครงการวิจัยนี้มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ปัจจุบันคนไทยมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านหนังสือมากขึ้นกว่าในอดีต โดยปัจจัยหลักสำคัญ ที่ขับเคลื่อนให้คนไทยมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านได้แก่ การตระหนักดีถึงประโยชน์ของการอ่านหนังสือที่มีต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน เนื่องจากการดำเนินชีวิตในปัจจุบันภายใต้สภาพสังคมที่ต้องพึ่งพาอาศัยตัวเองมากขึ้น ซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่สภาพสังคมเป็นแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ทำให้ความรู้สำหรับปัจเจกบุคคลมีความจำเป็น และสำคัญต่อการดำรงชีวิตมากขึ้น และแหล่งความรู้ที่สำคัญคือหนังสือ ดังนั้นปัจจุบันคนไทยจึงมีทัศนคติต่อการอ่านหนังสือดีขึ้นอย่างมากกว่าในอดีต

เห็นได้ว่าคนไทยมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านหนังสือเนื่องจากมองเห็นถึงประโยชน์ และความจำเป็นของการอ่านหนังสือ ซึ่งแตกต่างจากประเทศเพื่อนบ้านที่พัฒนาแล้ว และกำลังพัฒนาอื่นๆ เช่น สิงคโปร์, เวียดนาม, ญี่ปุ่น และเกาหลี ที่ปัจจัยขับเคลื่อนทัศนคติที่ดีต่อการอ่านหนังสือของประชาชนในประเทศเหล่านั้นคือ ความรู้สึกเพลิดเพลิน มีความสุข ขณะอ่านหนังสือ จากความแตกต่างของปัจจัยขับเคลื่อนทัศนคติดังกล่าวทำให้ สถิติการอ่านหนังสือของคนไทยเฉลี่ยเพียงปีละ 2 เล่ม ซึ่งนับว่าต่ำมากฯ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างสิงคโปร์ ที่มีสถิติการอ่านหนังสือปีละ 40-50 เล่ม ส่วนเวียดนาม มีสถิติการอ่านหนังสือปีละ 60 เล่ม

(ที่มา : อาจารย์ศกุนตลานำเสนอจากหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ฉบับที่ 2334 วันที่ 26 มิ.ย. – 28 มิ.ย. 2551 และคำกล่าวของ ศ.นพ. เกษม วัฒนชัย (องคมนตรี)* ในการแถลงข่าวการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติครั้งที่ 36 และงานสัปดาห์หนังสือนานาชาติครั้งที่ 6) ซึ่งเมื่อทำการค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมในหลายช่องทางก็พบข้อมูลที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับข้อความที่ผู้ทรงคุณวุฒิกล่าวในการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบปฏิบัติการระดมความคิดเชิงสร้างสรรค์

จึงทำให้สามารถสรุปได้ว่าการอ่านหนังสือเพราะมีความสุข และรู้สึกเพลิดเพลิน ในประเทศอื่นๆ มีผลให้ประชาชนในประเทศเหล่านั้นมีสถิติการอ่านหนังสือมากกว่าประเทศไทยที่อ่านหนังสือเพราะคิดว่าเป็นสิ่งจำเป็น

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้พบสิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการอ่านหนังสือ ในเชิงประชากรศาสตร์ (Demographic groups) ดังต่อไปนี้

- กลุ่มผู้ปกครองของ (บุตรอายุ 0-6 ปี) มีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านหนังสือมากกว่า กลุ่มเยาวชนอายุ 7-24 ปี เล็กน้อย
- กลุ่มเยาวชนที่มีอายุน้อย (7-12 ปี) มีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านหนังสือมากกว่า กลุ่มเยาวชนที่มีอายุมาก (13-24 ปี) เล็กน้อย
- กลุ่มเยาวชนหญิง มีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านหนังสือมากกว่า กลุ่มเยาวชนชาย
- ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างภูมิภาคต่างๆ รวมถึงไม่พบความแตกต่างระหว่างประชากรที่อาศัยในเขตเมือง และเขตนอกเมือง

ซึ่งหากนำมาวิเคราะห์ต่อไปสามารถที่จะมองเห็นแนวโน้มที่ดีของทัศนคติต่อการอ่านหนังสือในเยาวชนรุ่นต่อไปอย่างเห็นได้ชัด ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเยาวชนเอง (ซึ่งพบว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยกว่ามีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านหนังสือมากกว่ากลุ่มที่มีอายุมากขึ้น) หรือกลุ่มผู้ปกครองของบุตรอายุ 0-6 ปี ก็มีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านหนังสือมากกว่ากลุ่มเยาวชนที่มีอายุน้อยที่สุดในการศึกษารุ่นนี้ นอกจากนี้กลุ่มเยาวชนชายที่มีสิ่งเร้าแวดล้อมอยู่ และถูกดึงดูความสนใจได้ง่ายกว่ากลุ่มเยาวชนหญิง พบว่ากลุ่มเยาวชนชายดังกล่าวมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านหนังสือน้อยกว่ากลุ่มเยาวชนหญิงในการศึกษารุ่นนี้ ซึ่งข้อสังเกตดังกล่าวพบได้ไม่แตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประชากรในเขตเมือง และนอกเขตเมือง

สำหรับสิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการอ่านหนังสือ ในเชิงกลุ่มจิตวิทยา (Psychographic groups ซึ่งการวิเคราะห์เชิงจิตวิทยาได้ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อค้นหากลุ่มย่อยในกลุ่มตัวอย่าง (Cluster Analysis)) ดังนี้

- ทั้งกลุ่มเยาวชน และกลุ่มผู้ปกครอง ที่มีความสนใจการอ่านมาก* มีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านหนังสือมากกว่า กลุ่มที่มีความสนใจการอ่านน้อย* อย่างมีนัยสำคัญ

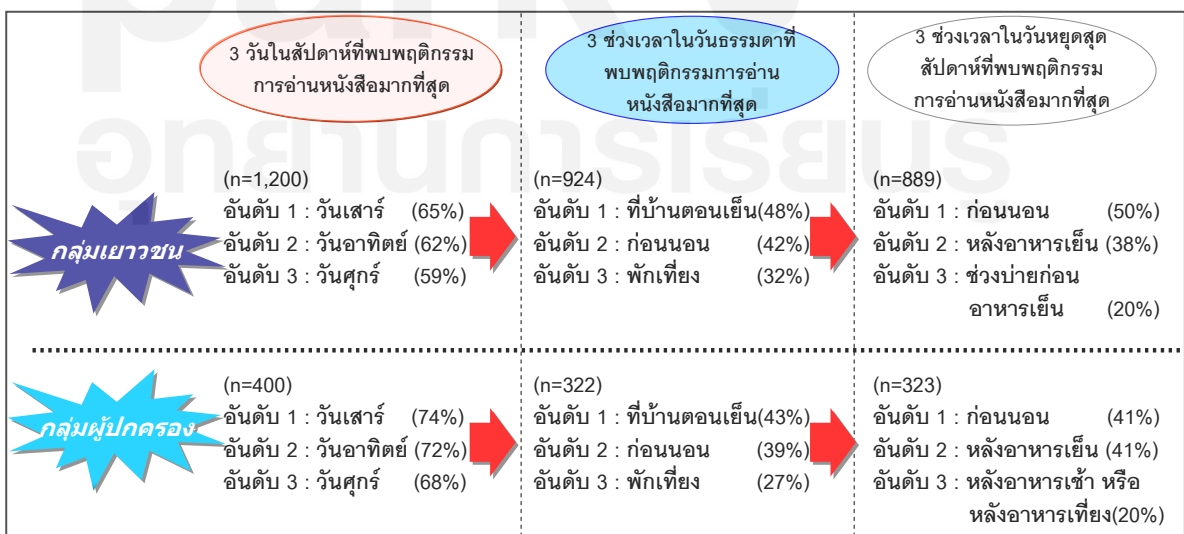
2. พฤติกรรมการอ่านหนังสือ

จากการสำรวจพบว่ากลุ่มเยาวชน และกลุ่มผู้ปกครองมีพฤติกรรมการอ่านหนังสือมากที่สุดในช่วงสุดสัปดาห์ (ศุกร์-อาทิตย์) โดยพบว่าวันเสาร์เป็นวันที่นิยมอ่านหนังสือมากที่สุด (ร้อยละ 65 ในกลุ่มเยาวชน และ ร้อยละ 74 ในกลุ่มผู้ปกครอง), วันอาทิตย์เป็นวันหยุดนิยมอันดับสองสำหรับการอ่านหนังสือ (ร้อยละ 62 ในกลุ่มเยาวชน และ ร้อยละ 72 ในกลุ่มผู้ปกครอง) และ วันศุกร์เป็นวันหยุดนิยมอันดับสามสำหรับการอ่านหนังสือ (ร้อยละ 59 ในกลุ่มเยาวชน และ ร้อยละ 68 ในกลุ่มผู้ปกครอง)

ช่วงเวลาในวันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) ที่นิยมอ่านหนังสือมากที่สุด 3 อันดับคือช่วงเวลาว่างจากกิจกรรมหรือภาระกิจในแต่ละวัน ซึ่งสอดคล้องกันทั้งในกลุ่มเยาวชนและกลุ่มผู้ปกครอง โดยพบว่า เวลาว่างในช่วงเวลาเย็นขณะอยู่บ้าน เป็นช่วงเวลาที่นิยมอ่านหนังสือมากที่สุด (ร้อยละ 48 ในกลุ่มเยาวชน และ ร้อยละ 43 ในกลุ่มผู้ปกครอง), ช่วงเวลาก่อนนอนเป็นช่วงเวลาที่มีความนิยมเป็นอันดับสองสำหรับการอ่านหนังสือ (ร้อยละ 42 ในกลุ่มเยาวชน และ ร้อยละ 39 ในกลุ่มผู้ปกครอง) และ ช่วงเวลาพักเที่ยงเป็นช่วงเวลายอดนิยมอันดับสามสำหรับการอ่านหนังสือ (ร้อยละ 32 ในกลุ่มเยาวชน และ ร้อยละ 27 ในกลุ่มผู้ปกครอง)

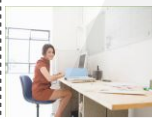
สำหรับช่วงเวลาในวันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์-อาทิตย์) ที่นิยมอ่านหนังสือมากที่สุด 2 อันดับคือช่วงเวลาก่อนเข้านอน และช่วงเวลาว่างหลังรับประทานอาหารเย็น ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกันทั้งในกลุ่มเยาวชนและกลุ่มผู้ปกครอง โดยพบว่า เวลาว่างก่อนเข้านอน เป็นช่วงเวลาที่นิยมอ่านหนังสือมากที่สุด (ร้อยละ 50 ในกลุ่มเยาวชน และ ร้อยละ 41 ในกลุ่มผู้ปกครอง) และช่วงเวลาว่างหลังรับประทานอาหารเย็นเป็นช่วงเวลาที่มีความนิยมเป็นอันดับสองสำหรับการอ่านหนังสือในวันหยุดสุดสัปดาห์ (ร้อยละ 38 ในกลุ่มเยาวชน และ ร้อยละ 41 ในกลุ่มผู้ปกครอง) สำหรับช่วงเวลาอื่นๆ พบพฤติกรรมการอ่านหนังสือบ้าง แตกต่างกันไปตามเวลาว่างของแต่ละบุคคล ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 : พฤติกรรมการอ่านหนังสือ—วัน และเวลาที่นิยมอ่านหนังสือ

การวิจัยครั้งนี้พบว่า ความเงียบสงบ และบรรยากาศสบายๆ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการอ่านหนังสือ โดยพบว่ากลุ่มเยาวชน และผู้ปกครองมักจะอ่านหนังสือ ในห้องนอนของตนเอง (ร้อยละ 53 ในกลุ่มเยาวชน และร้อยละ 41 ในกลุ่มผู้ปกครอง) และบริเวณห้องนั่งเล่นภายในบ้าน (ร้อยละ 17 ในกลุ่มเยาวชน และ ร้อยละ 34 ในกลุ่มผู้ปกครอง) มากที่สุดตามลำดับ ส่วนสถานที่ที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับสามสำหรับการอ่านหนังสือ มีความแตกต่างกัน โดยกลุ่มเยาวชนนิยมอ่านหนังสือ ในห้องสมุดของโรงเรียน (ร้อยละ 17) เป็นอันดับที่สาม ในขณะที่กลุ่มผู้ปกครองนิยมอ่านหนังสือ ในที่ทำงาน (ร้อยละ 7) เป็นอันดับที่สาม ซึ่งเหตุผลที่ได้รับจากการสำรวจพบว่า เนื่องจากสถานที่ดังกล่าวเป็นสถานที่ที่มีองค์ประกอบที่เหมาะสมอย่างยิ่งต่อการอ่านหนังสือ ดังรายละเอียดในแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 : พฤติกรรมการอ่านหนังสือ—สถานที่ที่นิยมอ่านหนังสือ

กลุ่มเยาวชน		กลุ่มผู้ปกครอง	
 <p>ห้องนอนของตนเอง (n=637) 53%</p> <ul style="list-style-type: none"> สงบเงียบ 75% บรรยากาศสบาย 54% ที่นั่งอ่านสบาย 33% อากาศเย็นสบาย 22% 	 <p>ห้องนอนของตนเอง (n=165) 41%</p> <ul style="list-style-type: none"> สงบเงียบ 67% บรรยากาศสบาย 55% ที่นั่งอ่านสบาย 32% อากาศเย็นสบาย 30% 		
 <p>ห้องนั่งเล่นในบ้าน (n=204) 17%</p> <ul style="list-style-type: none"> ที่นั่งอ่านสบาย 48% บรรยากาศสบาย 47% อากาศเย็นสบาย 42% สงบเงียบ 40% 	 <p>ห้องนั่งเล่นในบ้าน (n=137) 34%</p> <ul style="list-style-type: none"> บรรยากาศสบาย 57% ที่นั่งอ่านสบาย 55% สงบเงียบ 33% อากาศเย็นสบาย 26% 		
 <p>ห้องสมุดที่โรงเรียน (n=200) 17%</p> <ul style="list-style-type: none"> มีหนังสือเยอะ 70% สงบเงียบ 41% บรรยากาศสบาย 37% ที่นั่งอ่านสบาย 29% 	 <p>ที่ทำงาน (n=27) 7%</p> <ul style="list-style-type: none"> ที่นั่งอ่านสบาย 37% บรรยากาศสบาย 30% เป็นการพักผ่อนเวลารว่าง 22% มีหนังสือเยอะ 19% 		

ค่าเฉลี่ยเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือ* ของกลุ่มตัวอย่างจากการสำรวจครั้งนี้พบว่า ใช้เวลาอ่านหนังสือโดยเฉลี่ยวันละ 50.1 นาที ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยต่อวันโดยรวม (รวมวันธรรมดา และวันหยุดสุดสัปดาห์) แต่หากพิจารณาเพียงวันธรรมดา (วันจันทร์-ศุกร์) พบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้เวลาอ่านหนังสือโดยเฉลี่ยในวันธรรมดากว่าวันละ 60.0 นาที ซึ่งใช้เวลาอ่านหนังสือน้อยกว่าวันหยุดสุดสัปดาห์ (วันเสาร์-อาทิตย์) ที่ใช้เวลาอ่านหนังสือโดยเฉลี่ยวันละ 74.7 นาที นอกจากนี้ยังพบข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับเวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการอ่านหนังสือคือ (รายละเอียดเพิ่มเติมในตารางที่ 1-ตารางที่3)

- กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงใช้เวลาอ่านหนังสือเฉลี่ยต่อวันมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชาย คือเฉลี่ย 60.4 นาทีต่อวัน และเฉลี่ย 40.7 นาทีต่อวันตามลำดับ
- กลุ่มผู้สนใจการอ่านมาก ใช้เวลาอ่านหนังสือเฉลี่ยต่อวันมากกว่ากลุ่มผู้สนใจการอ่านน้อย คือ เฉลี่ย 66.6 นาทีต่อวัน และเฉลี่ย 40.0 นาทีต่อวันตามลำดับ
- กลุ่มเยาวชนที่มีอายุมากขึ้น มีพฤติกรรมใช้เวลาในการอ่านหนังสือเฉลี่ยต่อวันมากขึ้นตามไปด้วย กล่าวคือ กลุ่มอายุ 19-24ปีอ่านหนังสือเฉลี่ยวันละ 54.3 นาที, กลุ่มอายุ 13-18ปีอ่านหนังสือเฉลี่ยวันละ 51.6 นาที และ กลุ่มอายุ 7-12 ปีอ่านหนังสือเฉลี่ยวันละ 45.6 นาที

*หมายเหตุ : รายละเอียดได้ในภาคผนวกของบทสรุปผู้บริหาร (ภาคผนวก ก.)

- กลุ่มผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป มีพฤติกรรมใช้เวลาในการอ่านหนังสือเฉลี่ยต่อวันมากกว่า กลุ่มผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คือ เฉลี่ย 64.1 นาทีต่อวัน และเฉลี่ย 40.0 นาทีต่อวันตามลำดับ

สำหรับการใช้เวลาเฉลี่ยต่อวันในการอ่านหนังสือในกลุ่มเยาวชนที่สนใจอ่านหนังสือมากใช้เวลาเฉลี่ย 66.6 นาที ในขณะที่เยาวชนกลุ่มสนใจอ่านหนังสือน้อย ใช้เวลาเฉลี่ย 40 นาทีต่อวัน สามารถสรุปโดยหลักการวิเคราะห์ทางสถิติว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในระดับความเชื่อมั่น 99% ซึ่งสามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนว่ากลุ่มเยาวชนที่มีความสนใจอ่านหนังสือมาก มีพฤติกรรมการใช้เวลาอ่านหนังสือเฉลี่ยแต่ละวันมากกว่ากลุ่มเยาวชนที่มีความสนใจอ่านหนังสือน้อย

แม้ว่าเยาวชนกลุ่มที่สนใจอ่านหนังสือน้อย ใช้เวลาเฉลี่ย 40 นาทีต่อวัน ซึ่งขัดแย้งต่อความรู้สึกว่าเยาวชนกลุ่มนี้ไม่น่าจะมีพฤติกรรมการอ่านหนังสือเฉลี่ยต่อวันมากถึง 40 นาที เมื่อวิเคราะห์ต่อไปพบว่าจำนวนเวลาเฉลี่ยต่อวันที่ใช้ดังกล่าวเป็นเวลาเฉลี่ยทั้งหมดที่ใช้ในการอ่านหนังสือทุกประเภทต่อวัน ซึ่งหากนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม และข้อมูลที่ได้จากการสำรวจภาคสนามในครั้งนี้อมาประกอบกัน พบว่ากลุ่มเยาวชนที่สนใจการอ่านหนังสือน้อยนี้มีพฤติกรรมการอ่านหนังสือในแต่ละวันอยู่มากพอสมควร โดยส่วนใหญ่จะเป็นเพียงหนังสืออ่านเล่น ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียน การศึกษา ซึ่งพฤติกรรมการอ่านหนังสืออ่านเล่นในกลุ่มเยาวชนที่มีความสนใจการอ่านมาก ก็พบเช่นเดียวกัน แต่แตกต่างกันตรงที่พบพฤติกรรมการอ่านหนังสือประเภทอื่นรวมถึงตำราเรียนด้วย ซึ่งพฤติกรรมการอ่านตำราเรียนนี้พบค่อนข้างน้อยในกลุ่มเยาวชนที่สนใจการอ่านน้อย ซึ่งมีรายละเอียดเพิ่มเติมในส่วนต่อไป

ตารางที่ 1 : พฤติกรรมการอ่านหนังสือ—เวลาเฉลี่ยที่อ่านหนังสือต่อวันของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,600 ตัวอย่าง

โดยรวมทั้งหมด (นาที/วัน)	อายุ				เพศ		ภูมิภาค					พื้นที่		ความสนใจ การอ่าน		การศึกษาสูงสุด	
	โดยรวม	7-12	13-18	19-24	ชาย	หญิง	กทม	เหนือ	กลาง	อีสาน	ใต้	ในเมือง	นอกเมือง	มาก	น้อย	ป.ตรีขึ้นไป	ต่ำกว่าป.ตรี
จำนวนเวลาเฉลี่ยที่อ่าน ต่อ 1 วันใน 1 สัปดาห์	50.1	45.6	51.6	54.3	40.7	60.4	47.0	42.7	55.7	63.9	42.1	50.6	49.6	66.6	42.4	64.1	40.0
จำนวนเวลาเฉลี่ยที่อ่าน วันธรรมดา (นาที)	60.0	55.5	62.5	66.0	49.6	72.1	54.4	45.1	68.6	83.7	51.9	59.2	60.9	77.0	51.6	77.9	47.5
จำนวนเวลาเฉลี่ยที่อ่าน วันหยุด (นาที)	74.7	63.7	82.1	85.2	68.1	85.5	60.4	80.7	80.3	90.1	67.7	72.5	77.2	92.8	65.4	85.8	58.2

ตารางที่ 2 : พฤติกรรมการอ่านหนังสือ—เวลาเฉลี่ยที่อ่านหนังสือต่อวันของกลุ่มเยาวชนทั้งหมด 1,200 ตัวอย่าง

กลุ่มเยาวชน (นาที/วัน)	อายุ				เพศ		ภูมิภาค					พื้นที่		ความสนใจ การอ่าน	
	โดยรวม	7-12	13-18	19-24	ชาย	หญิง	กทม	เหนือ	กลาง	อีสาน	ใต้	ในเมือง	นอกเมือง	มาก	น้อย
จำนวนเวลาเฉลี่ยที่อ่าน ต่อ 1 วันใน 1 สัปดาห์	50.5	45.6	51.6	54.3	40.7	60.4	45.3	43.1	58.3	66.7	40.8	50.5	50.6	67.1	42.2
จำนวนเวลาเฉลี่ยที่อ่าน วันธรรมดา (นาที)	61.2	55.5	62.5	66.0	49.6	72.1	53.7	45.4	73.2	88.6	49.8	59.9	62.5	78.2	52.2
จำนวนเวลาเฉลี่ยที่อ่าน วันหยุด (นาที)	77.3	63.7	82.1	85.2	68.1	85.5	57.9	85.8	87.4	96.6	67.2	73.9	81.2	94.2	67.6

ตารางที่ 3 : พฤติกรรมการอ่านหนังสือ—เวลาเฉลี่ยที่อ่านหนังสือต่อวันของกลุ่มผู้ปกครองทั้งหมด 400 ตัวอย่าง

กลุ่มผู้ปกครอง (นาที/วัน)	ภูมิภาค						พื้นที่		ความสนใจ การอ่าน		การศึกษา สูงสุด	
	โดยรวม	กทม	เหนือ	กลาง	อีสาน	ใต้	ในเมือง	นอกเมือง	มาก	น้อย	ป.ตรีขึ้นไป	ต่ำกว่าป.ตรี
จำนวนเวลาเฉลี่ยที่อ่าน ต่อ 1 วันใน 1 สัปดาห์	48.9	52.2	41.2	47.8	55.4	46.2	50.9	46.7	64.8	42.8	62.6	41.5
จำนวนเวลาเฉลี่ยที่อ่าน วันธรรมดา (นาที)	56.7	56.3	44.5	56.2	69.6	58.0	57.1	56.3	73.1	50.1	75.6	47.3
จำนวนเวลาเฉลี่ยที่อ่าน วันหยุด (นาที)	67.6	67.6	66.5	60.9	73.8	69.0	68.8	66.3	87.4	60.2	81.0	59.4

ประเภทของหนังสือที่กลุ่มเยาวชนนิยมอ่านมากที่สุดคือหนังสือการ์ตูน (ร้อยละ 40 ชอบอ่านการ์ตูนมากที่สุด) อันดับที่สองรองลงมาคือนิยายสาร (ร้อยละ 12 ชอบอ่านนิยายสารมากที่สุด) และอันดับที่สามคือ ตำราเรียน/แบบเรียน รวมถึงหนังสือเตรียมความพร้อมต่างๆ (ร้อยละ 11 ชอบอ่านตำราเรียน/แบบเรียน รวมถึงหนังสือเตรียมความพร้อมมากที่สุด)

ประเภทของหนังสือที่กลุ่มผู้ปกครองนิยมอ่านมากที่สุดคือหนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 30 ชอบอ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุด) อันดับที่สองรองลงมาคือนิยายสาร (ร้อยละ 28 ชอบอ่านนิยายสารมากที่สุด) และอันดับที่สามคือ การ์ตูน (ร้อยละ 11 ชอบอ่านหนังสือการ์ตูนมากที่สุด)

อย่างไรก็ตามเมื่อวิเคราะห์ประเภทหนังสือที่กลุ่มผู้สนใจการอ่านมาก และกลุ่มผู้สนใจการอ่านน้อยนิยมอ่าน ทั้งในกลุ่มเยาวชน และผู้ปกครอง พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญดังแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 : พฤติกรรมการอ่านหนังสือ—ประเภทหนังสือที่นิยมอ่านที่สุด

ประเภทหนังสือที่อ่าน

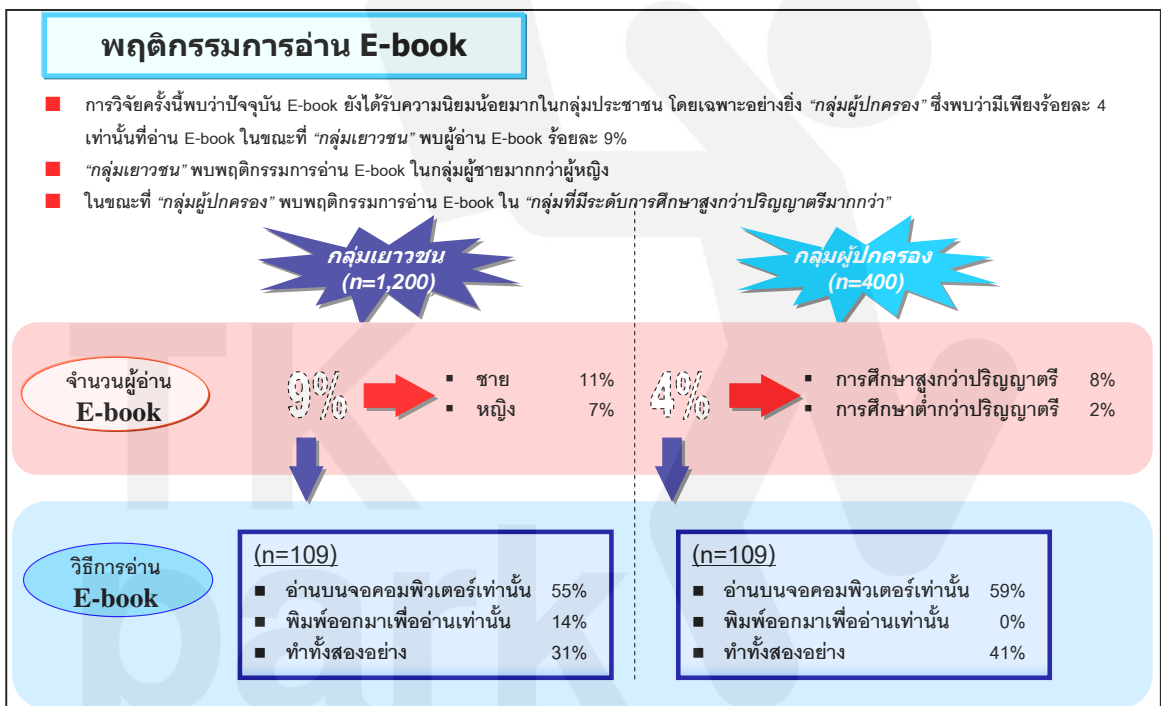
- ประเภทของหนังสือที่ได้รับความนิยมอ่านมีความแตกต่างกันมากในกลุ่มเยาวชน และกลุ่มผู้ปกครอง แต่พบความแตกต่างไม่มากนักใน “กลุ่มผู้มีความสนใจการอ่านมาก” และ “กลุ่มผู้มีความสนใจการอ่านน้อย” ดังนี้

ประเภทของหนังสือที่ชอบอ่านมากที่สุด (เรียงลำดับ)			
กลุ่มผู้สนใจการอ่านมาก		กลุ่มผู้สนใจการอ่านน้อย	
กลุ่มเยาวชน (n=398)		กลุ่มผู้ปกครอง (n=802)	
1. การ์ตูน	34%	1. การ์ตูน	42%
2. ตำรา/แบบเรียน/เตรียมความพร้อม	15%	2. นิยายสาร	11%
3. นิยายสาร	14%	3. หนังสือพิมพ์	10%
4. นวนิยาย/เรื่องสั้นไทย	9%	4. ตำรา/แบบเรียน/เตรียมความพร้อม	9%
5. หนังสือพิมพ์	8%	5. นวนิยาย/เรื่องสั้นไทย	7%
กลุ่มผู้ปกครอง (n=109)		กลุ่มเยาวชน (n=291)	
1. นิยายสาร	29%	1. หนังสือพิมพ์	34%
2. หนังสือพิมพ์	18%	2. นิยายสาร	27%
3. นวนิยาย/เรื่องสั้นไทย	14%	3. การ์ตูน	11%
4. การ์ตูน	11%	4. นวนิยาย/เรื่องสั้นไทย	9%
5. สารคดี	6%	5. สารคดี	4%

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หรือ E-Book ยังคงได้รับความนิยมค่อนข้างต่ำแม้ว่าความนิยมในการใช้บริการอินเทอร์เน็ตจะสูงขึ้นอย่างก้าวกระโดดในช่วงเวลา 5 ปีที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าการใช้บริการอินเทอร์เน็ตในปัจจุบันเป็นการสื่อสาร, การค้นหาสิ่งที่ต้องการ และเพื่อความบันเทิง แต่พฤติกรรมการอ่านหนังสือ E-Book พบเพียง ร้อยละ 9 ในกลุ่มเยาวชน และร้อยละ 4 ในกลุ่มผู้ปกครอง

เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มตัวอย่างเยาวชนเพศชายมีพฤติกรรมการอ่าน E-Book มากกว่ากลุ่มเยาวชนเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญ คือ ร้อยละ 11 และ ร้อยละ 9 ตามลำดับ นอกจากนี้ระดับการศึกษาสูงสุดในกลุ่มผู้ปกครองก็พบความสัมพันธ์กับการอ่านหนังสือ E-Book กล่าวคือกลุ่มผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป มีพฤติกรรมการอ่าน E-Book สูงกว่ากลุ่มผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี โดยพบผู้มีพฤติกรรมการอ่าน E-Book ในกลุ่มผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปร้อยละ 8 ในขณะที่พบพฤติกรรมดังกล่าวในกลุ่มผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีเพียงร้อยละ 2 (รายละเอียดเพิ่มเติมใน แผนภูมิที่ 4)

แผนภูมิที่ 4 : พฤติกรรมการอ่านหนังสือ—พฤติกรรมการอ่าน E-Book

3. สาเหตุที่ทำให้ชอบการอ่านหนังสือ

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่าสาเหตุหลักที่สำคัญที่ทำให้ เป็นคนชอบการอ่านหนังสือคือ ประสบการณ์ที่ดีในวัยเยาว์ โดยเริ่มต้นจากสังคมครอบครัว, สังคมเพื่อน, ประสบการณ์การต่อครูในวัยเรียน และสุดท้ายคือประสบการณ์ของตนเองที่เกี่ยวข้องกับการอ่านหนังสือ ซึ่งประสบการณ์ที่ดีในวัยเยาว์ ที่เป็นสาเหตุหลักที่สำคัญที่ทำให้เกิดความชอบการอ่านหนังสือเมื่อเติบโตขึ้น ได้แก่

(ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในแผนภูมิที่ 5- แผนภูมิที่ 8)

- การที่คุณพ่อ/คุณแม่อ่านหนังสือ หรือเล่านิทานให้ฟังตอนเด็กๆ
- คุณพ่อ/คุณแม่ร่วมทำกิจกรรมการอ่านหนังสือกับลูกตอนเด็กๆ
- คุณพ่อ/คุณแม่ซื้อหนังสือที่มีรูปเล่ม และมีสีสันสวยงามให้ในวัยเด็ก
- คุณพ่อ/คุณแม่ และครูอาจารย์ ที่ส่งเสริมให้อ่านหนังสืออย่างจริงจังโดยไม่ได้ใช้วิธีเข้มงวด หรือบังคับอย่างรุนแรง กระทั่งเด็กเกิดความรู้สึกปฏิเสธการอ่าน
- พฤติกรรมในกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือในกลุ่มเยาวชนระดับมัธยมศึกษา (แต่จะมีอิทธิพลน้อยในกลุ่มเยาวชนระดับประถมศึกษา และระดับอุดมศึกษา)

แผนภูมิที่ 5 : สาเหตุที่ทำให้ชอบการอ่านหนังสือ—ประสบการณ์เกี่ยวกับการอ่านหนังสือกับพ่อ-แม่

ประสบการณ์เกี่ยวกับการอ่านหนังสือกับพ่อ-แม่

- การวิจัยพบว่า “กลุ่มผู้มีความสนใจการอ่านมาก” มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญกับ “กลุ่มผู้มีความสนใจการอ่านน้อย” สำหรับความถี่ที่ได้รับประสบการณ์ในวัยเด็ก กับคุณพ่อ-คุณแม่ของตนเอง ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่มีอิทธิพลต่อความสนใจการอ่านหนังสือในปัจจุบันของทั้งกลุ่มเยาวชน และกลุ่มผู้ปกครอง
- ความแตกต่างของประสบการณ์กับคุณพ่อ-คุณแม่ในกลุ่มเยาวชน และกลุ่มผู้ปกครอง สามารถเรียงลำดับได้ดังต่อไปนี้

ประสบการณ์ที่ต่างกันในกลุ่มเยาวชนที่สนใจการอ่านมาก และกลุ่มเยาวชนที่สนใจการอ่านน้อย

อันดับที่

1. ความถี่ที่พ่อ-แม่พาไปร้านหนังสือเพื่อดูหนังสือ หรือเลือกซื้อหนังสือ
2. ความถี่ที่ได้อ่านหนังสือกับพ่อ-แม่ในวัยเด็ก
3. ความถี่ที่พ่อ-แม่ซื้อหนังสือที่นอกเหนือจากหนังสือเรียนให้

ประสบการณ์ที่ต่างกันในกลุ่มผู้ปกครองที่สนใจการอ่านมาก และกลุ่มผู้ปกครองที่สนใจการอ่านน้อย

อันดับที่

1. ความถี่ที่ได้อ่านหนังสือกับพ่อ-แม่ในวัยเด็ก
2. ความถี่ในเห็นพ่อ-แม่อ่านหนังสือในวัยเด็ก
3. ความถี่ที่พ่อ-แม่ พาไปร้านหนังสือเพื่อดูหนังสือ หรือเลือกซื้อหนังสือ

แผนภูมิที่ 6 : สาเหตุที่ทำให้ชอบการอ่านหนังสือ—ประสบการณ์เกี่ยวกับการอ่านหนังสือกับครู และอาจารย์

ประสบการณ์เกี่ยวกับการอ่านหนังสือกับครู และอาจารย์

- สำหรับประสบการณ์ต่อ ครู-อาจารย์ในวัยเด็ก ของ “กลุ่มผู้มีความสนใจการอ่านมาก” และ “กลุ่มผู้มีความสนใจการอ่านน้อย” พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งในกลุ่มเยาวชน และในกลุ่มผู้ปกครอง
- ความแตกต่างของประสบการณ์กับครู-อาจารย์ในกลุ่มเยาวชน และกลุ่มผู้ปกครอง สามารถเรียงลำดับได้ต่อไปนี้

ประสบการณ์ที่แตกต่างกันในกลุ่มเยาวชน
ที่สนใจการอ่านมาก และกลุ่มเยาวชนที่
สนใจการอ่านน้อย

อันดับที่

1. ความดีที่ได้รับประสบการณ์ การเรียนหนังสือกับครู-อาจารย์ที่มีวิธีการสอนที่สนุกสนานน่าสนใจ
2. ความดีที่ได้รับประสบการณ์เรียนหนังสือกับครู-อาจารย์ที่เชิญให้อ่านหนังสืออย่างจริงจัง
3. ความดีที่ได้รับประสบการณ์ที่ครู-อาจารย์ให้การบ้านเยอะในแต่ละวัน

ประสบการณ์ที่แตกต่างกันในกลุ่มผู้ปกครอง
ที่สนใจการอ่านมาก และกลุ่มผู้ปกครองที่
สนใจการอ่านน้อย

อันดับที่

1. ความดีที่ได้รับประสบการณ์ที่ครู-อาจารย์ให้การบ้านเยอะในแต่ละวัน
2. ความดีที่ได้รับประสบการณ์ การเรียนหนังสือกับครู-อาจารย์ที่มีวิธีการสอนที่สนุกสนานน่าสนใจ
3. ความดีที่ได้รับประสบการณ์เรียนหนังสือกับครู-อาจารย์ที่เชิญให้อ่านหนังสืออย่างจริงจัง

แผนภูมิที่ 7 : สาเหตุที่ทำให้ชอบการอ่านหนังสือ—ประสบการณ์เกี่ยวกับการอ่านหนังสือกับเพื่อนสนิท

ประสบการณ์เกี่ยวกับการอ่านหนังสือกับเพื่อนสนิท

- ประสบการณ์กับเพื่อนสนิทในวัยเรียนของ “กลุ่มผู้มีความสนใจการอ่านมาก” และ “กลุ่มผู้มีความสนใจการอ่านน้อย” ก็พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งในกลุ่มเยาวชน และในกลุ่มผู้ปกครอง
- ความแตกต่างของประสบการณ์ กับเพื่อนสนิทในวัยเรียน ในกลุ่มเยาวชน และกลุ่มผู้ปกครอง สามารถเรียงลำดับได้ดังต่อไปนี้

ประสบการณ์ที่แตกต่างกันในกลุ่มเยาวชน
ที่สนใจการอ่านมาก และกลุ่มเยาวชนที่
สนใจการอ่านน้อย

อันดับที่

1. ความดีที่เห็นเพื่อนสนิทในกลุ่มอ่านหนังสือต่าง ๆ
2. ความดีที่ได้ยินเพื่อนสนิทในกลุ่มคุยเกี่ยวกับหนังสือที่ได้อ่านแล้ว
3. ความดีที่เพื่อนสนิทในกลุ่มแนะนำหนังสือให้อ่าน

ประสบการณ์ที่แตกต่างกันในกลุ่มผู้ปกครอง
ที่สนใจการอ่านมาก และกลุ่มผู้ปกครองที่
สนใจการอ่านน้อย

อันดับที่

1. ความดีที่ได้ยินเพื่อนสนิทในกลุ่ม คุยเกี่ยวกับหนังสือที่ได้อ่านแล้ว
2. ความดีที่เพื่อนสนิทในกลุ่มชวนไปห้องสมุด เพื่ออ่าน หรือยืมหนังสือ
3. ความดีที่เพื่อนสนิทในกลุ่มชวนไปร้านหนังสือเพื่อเลือกซื้อหนังสือ

แผนภูมิที่ 8 : สาเหตุที่ทำให้ชอบการอ่านหนังสือ—ประสบการณ์เกี่ยวกับการอ่านหนังสือของตนเอง

ประสบการณ์เกี่ยวกับการอ่านหนังสือของตนเอง

- ประสบการณ์การอ่านหนังสือในวัยเด็กของ “กลุ่มผู้มีความสนใจการอ่านมาก” และ “กลุ่มผู้มีความสนใจการอ่านน้อย” ก็พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งในกลุ่มเยาวชน และในกลุ่มผู้ปกครอง
- ความแตกต่างของประสบการณ์การอ่านหนังสือให้วัยเด็ก ของกลุ่มเยาวชน และกลุ่มผู้ปกครอง สามารถเรียงลำดับได้ดังต่อไปนี้

ประสบการณ์ที่แตกต่างกันในกลุ่มเยาวชนที่สนใจการอ่านมาก และกลุ่มเยาวชนที่สนใจการอ่านน้อย

อันดับที่

1. ความถี่ในการค้นหาข้อมูลที่ตนเองสนใจจากที่ต่าง ๆ รวมถึงหนังสือ
2. ความถี่ที่มีประสบการณ์ได้รับประโยชน์มากจากการอ่านหนังสือ
3. ความถี่ที่มีประสบการณ์ได้อ่านหนังสือที่ตนเองชอบ
4. ความถี่ที่รู้สึกอยากไปร้านหนังสือ หรือห้องสมุดเพื่อหาหนังสือที่ต้องการซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการเรียน
5. ความถี่ที่มีประสบการณ์ ได้อ่านหนังสือที่มีลูกเล่นต่างจากหนังสือทั่วไป

ประสบการณ์ที่แตกต่างกันในกลุ่มผู้ปกครองที่สนใจการอ่านมาก และกลุ่มผู้ปกครองที่สนใจการอ่านน้อย

อันดับที่

1. ความถี่ที่มีประสบการณ์ได้อ่านหนังสือที่เข้าใจง่าย
2. ความถี่ที่มีประสบการณ์ได้พบหนังสือที่ตนเองชอบ
3. ความถี่ที่มีประสบการณ์ได้อ่านหนังสือที่มีเนื้อหาสนุก
4. ความถี่ในการค้นหาข้อมูลที่ตนเองสนใจจากที่ต่าง ๆ รวมถึงหนังสือ
5. ความถี่ที่มีประสบการณ์ได้อ่านหนังสือที่มีภาพประกอบและสีสันสวยงาม ในวัยเด็ก

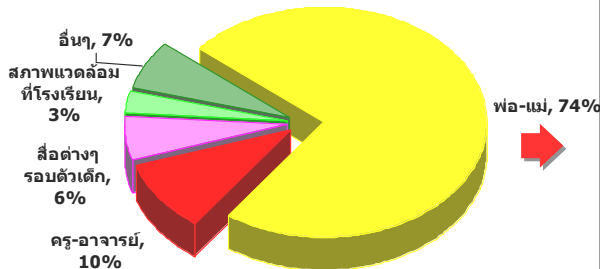
การวิจัยครั้งนี้ได้มีการสอบถามกลุ่มผู้ปกครองถึงปัจจัยที่มีส่วนส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับบุตรของตนเองพบว่าในมุมมองของผู้ปกครองคิดว่า ตัวพ่อ-แม่เองเป็นผู้มีส่วนสำคัญที่สุดในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเยาวชน โดย ร้อยละ 74 เห็นว่าพ่อ-แม่มีส่วนสำคัญที่สุด (รายละเอียดเพิ่มเติมในแผนภูมิที่ 9)

แผนภูมิที่ 9 : สาเหตุที่ทำให้ชอบการอ่านหนังสือ—ปัจจัยส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในมุมมองของผู้ปกครอง

ปัจจัยส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และอุปสรรคในมุมมองของผู้ปกครอง

- สำหรับมุมมองของผู้ปกครอง ความเห็นส่วนใหญ่คิดว่า “พ่อ/แม่” เป็นปัจจัยส่งเสริมที่สำคัญที่สุดในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของเยาวชน ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าปัจจุบันผู้ปกครองส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญของตนในฐานะพ่อ-แม่ ที่มีหน้าที่สำคัญในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นกับบุตรของตนเอง
- สำหรับอุปสรรคหลัก ๆ ที่สำคัญที่กลุ่มผู้ปกครองประสบอยู่ในปัจจุบันต่อการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับบุตร คือการไม่มีเวลาให้กับบุตร เนื่องจากต้องทำงาน และสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเด็ก ๆ ที่ดึงดูดความสนใจได้ดีกว่าการอ่านหนังสือ

ปัจจัยสำคัญที่สุดที่มีส่วนส่งเสริมให้เกิดนิสัยรักการอ่าน (n=400)

อุปสรรคของผู้ปกครองในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน (n=400)

1. ไม่มีเวลาอยู่กับลูกมากนัก เพราะต้องทำงาน	59%
2. สื่อเร้าอื่นๆ รอบตัวเด็ก	46%
3. ราคาหนังสือที่แพงเกินไป	33%
4. ลูกไม่เชื่อฟัง	23%
5. ไม่รู้วิธีปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน	20%
6. ตัวเองมีความรู้บ้าง จึงไม่สามารถแนะนำลูกได้ดี	18%
7. รูปแบบของหนังสือไม่จูงใจ	18%
8. ลูกได้รับอิทธิพลจากลูกที่ไม่รักการอ่าน	17%
9. เนื้อหาของหนังสือเข้าใจยาก	16%
10. สภาพแวดล้อมภายในบ้านไม่เหมาะกับการอ่านหนังสือ	12%

4. พฤติกรรมการซื้อหนังสือ

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้มีแหล่งที่มาของหนังสืออันดับหนึ่งคือ ซื้อจากแผงหนังสือขนาดเล็ก โดยพบว่า กลุ่มเยาวชนมีพฤติกรรมการซื้อหนังสือจากร้านหนังสือขนาดเล็กร้อยละ 68 ในขณะที่กลุ่มผู้ปกครองมีพฤติกรรมการซื้อหนังสือจากร้านหนังสือขนาดเล็กร้อยละ 87 นอกจากการซื้อหนังสือจากร้านหนังสือขนาดเล็ก ยังพบพฤติกรรมการซื้อหนังสือจากร้านหนังสือขนาดกลางร้อยละ 48 ในกลุ่มผู้ปกครองเป็นอันดับสองรองจากการซื้อจากร้านหนังสือขนาดเล็ก แต่การได้มาซึ่งหนังสืออันดับที่สอง และอันดับที่สามของกลุ่มเยาวชนนั้นแตกต่างจากกลุ่มผู้ปกครอง กล่าวคือ กลุ่มเยาวชนมีพฤติกรรมการยืมหนังสือจากเพื่อนร้อยละ 58 และมีพฤติกรรมการยืมหนังสือจากห้องสมุดโรงเรียนร้อยละ 50 ซึ่งเป็นแหล่งหนังสืออันดับที่สอง และสามตามลำดับ

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปีที่เกี่ยวข้องกับการได้มาซึ่งหนังสือของกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มเยาวชน และกลุ่มผู้ปกครอง ซึ่งกลุ่มผู้ปกครองมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปีที่เกี่ยวข้องกับการได้มาซึ่งหนังสือปีละ 437 บาท โดยแบ่งเป็น การซื้อหนังสือปีละ 279 บาท, การเช่าหนังสือปีละ 126 บาท และการยืมหนังสือปีละ 32 บาท ในขณะที่กลุ่มเยาวชนมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปีที่เกี่ยวข้องกับการได้มาซึ่งหนังสือปีละ 364 บาท โดยแบ่งเป็น การซื้อหนังสือปีละ 223 บาท, การเช่าหนังสือปีละ 106 บาท และการยืมหนังสือปีละ 35 บาท

นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มผู้มีความสนใจการอ่านมาก (ทั้งในกลุ่มเยาวชน และกลุ่มผู้ปกครอง) มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปีที่เกี่ยวข้องกับการได้มาซึ่งหนังสือมากกว่ากลุ่มผู้มีความสนใจการอ่านน้อย อย่างมีนัยสำคัญ (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในแผนภูมิที่ 10)

แผนภูมิที่ 10 : พฤติกรรมการซื้อหนังสือ—แหล่งที่มาของหนังสือ และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือต่อปี

แหล่งที่มาและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับหนังสือ

- แหล่งที่มาของหนังสือ อันดับที่ 1 คือ การซื้อจากแผงหนังสือเล็ก ๆ ซึ่งสอดคล้องกันทั้งกลุ่มเยาวชนและกลุ่มผู้ปกครอง
- กลุ่มเยาวชนพบการยืมหนังสือจากห้องสมุดที่โรงเรียน เป็นอันดับที่ 3 ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มผู้ปกครอง ที่พบพฤติกรรมการซื้อหนังสือจากร้านขนาดกลางเป็นอันดับที่ 2 และนอกจากนี้ยังพบพฤติกรรมการซื้อหนังสือมือสองเป็นอันดับที่ 5
- ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับหนังสือต่อปี โดยเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 358-557 บาทต่อปี โดยกลุ่มที่มีการใช้จ่ายมากที่สุดคือ “กลุ่มผู้ปกครองที่มีความสนใจการอ่านหนังสือมาก”

กลุ่มเยาวชน
(n=1,200)

กลุ่มผู้ปกครอง
(n=400)

แหล่งที่มาของหนังสือ
(เรียงลำดับ)

1. ซื้อจากแผงหนังสือเล็ก ๆ	68%	1. ซื้อจากแผงหนังสือเล็ก ๆ	87%
2. ยืมเพื่อน	58%	2. ซื้อจากร้านหนังสือขนาดกลาง	48%
3. ยืมจากห้องสมุดโรงเรียน	50%	3. ยืมเพื่อน	44%
4. ซื้อจากร้านหนังสือขนาดกลาง	45%	4. เช่าจากร้านหนังสือ	20%
5. เช่าจากร้านหนังสือ	21%	5. ซื้อจากร้านหนังสือมือสอง	15%

ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับ
หนังสือต่อปี (โดยเฉลี่ย)

	กลุ่มผู้สนใจการอ่านมาก		กลุ่มผู้สนใจการอ่านน้อย	
	ซื้อ	เช่า	ซื้อ	เช่า
ซื้อ	237 บาท		217 บาท	
เช่า		101 บาท		109 บาท
ยืม		43 บาท		32 บาท
รวม	379 บาท		358 บาท	
ซื้อ			351 บาท	
เช่า			163 บาท	
ยืม			43 บาท	
รวม			557 บาท	
ซื้อ				252 บาท
เช่า				102 บาท
ยืม				20 บาท
รวม				374 บาท

จากการประชุมร่วมกันระหว่างคณะผู้วิจัยและทีมงานสำนักงานอุทยานการเรียนรู้(สอว.)มีความเห็นพ้องว่าให้ยกตัวอย่างชื่อร้านหนังสือประกอบแทนการยกตัวอย่างขนาดพื้นที่ร้านเพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจสำหรับผู้ตอบแบบสอบถามดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงยกตัวอย่างชื่อร้านหนังสือตามรายละเอียดได้ดังนี้

ร้านหนังสือขนาดกลาง คือ ร้านนายอินทร์ , SE-ED Book

ร้านหนังสือขนาดใหญ่ คือ Double A Book Tower

สำหรับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านหนังสือ ที่ต่างกันเพียง 21 บาท (5%) ในกลุ่มเยาวชนที่สนใจการอ่านมากและสนใจการอ่านน้อยสามารถอธิบายชัดเจนยิ่งขึ้นเมื่อพิจารณาถึงประเภทหนังสือที่ชอบอ่านมากที่สุดของทั้งสองกลุ่ม ซึ่งเป็นหนังสือประเภท การ์ตูนเช่นเดียวกันทั้ง 2 กลุ่ม และเมื่อเป็นเช่นนี้หากวิเคราะห์ลึกลงไปถึงเรื่องของการ์ตูนที่ได้รับความนิยม ก็มีความเป็นไปได้อย่างยิ่งที่จะเป็นการ์ตูนเรื่องเดียวกัน หรือไม่แตกต่างกันมากนักในทั้ง 2 กลุ่ม ดังนั้นค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการอ่านหนังสือในสองกลุ่มเยาวชนนี้จึงไม่แตกต่างกันมากดังปรากฏในข้อมูลในรายงานการวิจัยครั้งนี้

ประเภทของหนังสือที่ชอบอ่านมากที่สุด (เรียงลำดับ)	
กลุ่มผู้สนใจการอ่านมาก	กลุ่มผู้สนใจการอ่านน้อย
(n=398)	(n=802)
1. การ์ตูน (34%)	1. การ์ตูน (42%)
2. ตำรา/แบบเรียน/เตรียมความพร้อม (15%)	2. นิตยสาร (11%)
3. นิตยสาร (14%)	3. หนังสือพิมพ์ (10%)

เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในปี 2550 พบว่า คนไทยใช้เงินซื้อหนังสือเฉลี่ยต่อคนต่อปี 223 บาท สำหรับกลุ่มเยาวชน และ 279 บาทสำหรับกลุ่มผู้ปกครอง ซึ่งจะเห็นได้ว่าคนไทยใช้เงินซื้อหนังสือเฉลี่ยต่อคนต่อปี ในปี 2551 ไม่แตกต่างจากในปี 2550 ที่ใช้เงินซื้อหนังสือต่อคนต่อปีอยู่ที่ 260 บาท (ที่มา: คอด้มันน์ “ตลาดหนังสือปี 51 สู่ 2 หมื่นล.ชี้วรรณกรรมแข่งแนวธรรมะ” * (ผู้จัดการรายวัน 17 ตุลาคม 2550)) มากนัก

ปัจจัยสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คำนึงถึงขณะเลือกซื้อหนังสือเป็นอันดับแรกทั้งในกลุ่มเยาวชนและกลุ่มผู้ปกครองคือ เนื้อหาของหนังสือ (ร้อยละ 89 ในกลุ่มเยาวชน และร้อยละ 94 ในกลุ่มผู้ปกครอง) สำหรับปัจจัยสำคัญที่คำนึงถึงขณะเลือกซื้อหนังสืออันดับอื่นๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มเยาวชน และกลุ่มผู้ปกครองดังที่แสดงในแผนภูมิที่ 11

แผนภูมิที่ 11 : พฤติกรรมการซื้อหนังสือ—ปัจจัยสำคัญที่คำนึงถึงขณะเลือกซื้อหนังสือ

ปัจจัยการเลือกซื้อหนังสือ

- “เนื้อหา” ของหนังสือที่ประชาชนทุกกลุ่มให้ความสำคัญมากที่สุด ขณะพิจารณาเลือกซื้อหนังสือ
- ในขณะที่ “กลุ่มผู้ปกครอง” ให้ความสำคัญกับราคามากกว่า “กลุ่มเยาวชน” และนอกจากนี้ “กลุ่มผู้ปกครอง” ยังให้ความสำคัญกับการจัดอันดับขายดีของทางร้าน และรายการส่งเสริมการขายประเภทส่วนลดต่างๆ ภายในร้าน

กลุ่มเยาวชน
(n=1,200)

10 ปัจจัยที่คำนึงถึงเมื่อเลือกซื้อหนังสือ

อันดับที่	(เรียงลำดับ)	
1.	เนื้อหา	89%
2.	ภาพประกอบภายในเล่ม	64%
3.	ราคา	60%
4.	ภาพ/ข้อความบนปกหนังสือ	56%
5.	การออกแบบ/รูปเล่ม	44%
6.	ผู้แต่ง/ผู้เขียน/ผู้เรียบเรียง	27%
7.	สำนักพิมพ์	23%
8.	ขนาดของหนังสือ	23%
9.	คุณภาพของวัสดุ และการพิมพ์	21%
10.	คำแนะนำ/คำแนะนำ/ค่านิยม	20%

กลุ่มผู้ปกครอง
(n=400)

10 ปัจจัยที่คำนึงถึงเมื่อเลือกซื้อหนังสือ

อันดับที่	(เรียงลำดับ)	
1.	เนื้อหา	94%
2.	ราคา	68%
3.	ภาพ/ข้อความบนปกหนังสือ	55%
4.	ภาพประกอบภายในเล่ม	52%
5.	การออกแบบ/รูปเล่ม	38%
6.	ผู้แต่ง/ผู้เขียน/ผู้เรียบเรียง	31%
7.	เป็นหนังสือที่ได้รับความนิยม ติดอันดับขายดี	27%
8.	สำนักพิมพ์	24%
9.	ขนาดของหนังสือ	23%
10.	ส่วนลด	20%

5. พฤติกรรมการใช้บริการห้องสมุด

ห้องสมุดเป็นแหล่งรวมความรู้ และหนังสือที่เป็นที่รู้จักกันมานาน การสำรวจครั้งนี้พบว่ากลุ่มเยาวชนเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 46) มีพฤติกรรมการเข้าไปใช้บริการห้องสมุดโดยเฉลี่ยอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ซึ่งถือได้ว่าเป็นพฤติกรรมการใช้บริการห้องสมุดที่สูงมากเมื่อเทียบกับพฤติกรรมการเข้าใช้บริการห้องสมุดในกลุ่มผู้ปกครอง ซึ่งพบว่าร้อยละ 56 มีพฤติกรรม “แทบจะไม่ได้เข้าไปใช้บริการห้องสมุดเลย” (ดูรายละเอียดในแผนภูมิที่ 12)

วัตถุประสงค์หลักที่กลุ่มเยาวชนเข้าไปใช้บริการห้องสมุดค่อนข้างบ่งบอความสามารถสรุปได้ 3 วัตถุประสงค์หลักดังนี้

1. อ่านหนังสือที่ตนสนใจ ร้อยละ 77
2. ไปค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา/ทำรายงาน ร้อยละ 61
3. ไปค้นหาข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ร้อยละ 31

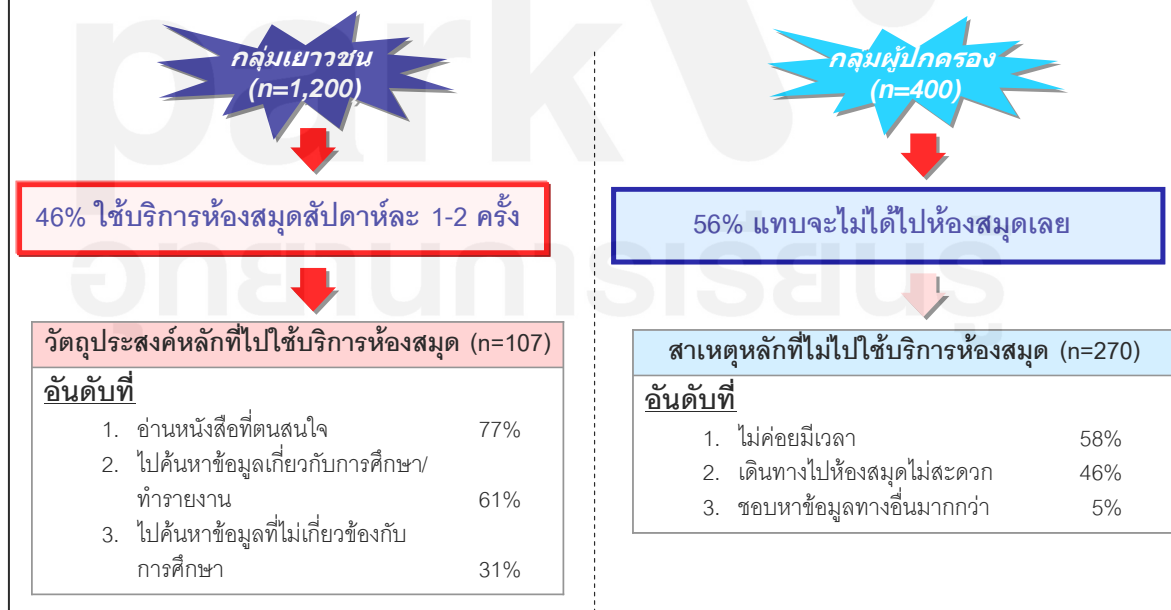
ส่วนสาเหตุหลักที่พบพฤติกรรมการใช้บริการห้องสมุดต่ำในกลุ่มผู้ปกครอง สามารถสรุปได้ 2 สาเหตุหลักคือ

1. ไม่ค่อยมีเวลา ร้อยละ 58
2. เดินทางไปห้องสมุดไม่สะดวก ร้อยละ 46

แผนภูมิที่ 12 : พฤติกรรมการใช้บริการห้องสมุด—ความถี่ในการใช้บริการห้องสมุด

พฤติกรรมการใช้ห้องสมุด

- “กลุ่มเยาวชน” มีพฤติกรรมการใช้บริการห้องสมุดมากกว่า “กลุ่มผู้ปกครอง” อย่างมีนัยสำคัญ ดังนี้

แม้ว่าพฤติกรรมการใช้บริการห้องสมุดจะต่ำมากในกลุ่มผู้ปกครอง อย่างไรก็ตามทุกกลุ่มตัวอย่างโดยรวมมีทัศนคติที่ดีต่อการเข้าไปใช้บริการห้องสมุดโดยปัจจัยหลักที่ดึงดูดให้สนใจเข้าไปใช้บริการห้องสมุดคือ ความหลากหลายของหนังสือที่มีอยู่ในห้องสมุด และความสะอาดสบายของที่นั่งอ่านหนังสือในห้องสมุด (รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในแผนภูมิที่ 13)

แผนภูมิที่ 13 : พฤติกรรมการใช้บริการห้องสมุด—ทัศนคติ และปัจจัยดึงดูดให้ใช้บริการห้องสมุด

ทัศนคติ และปัจจัยดึงดูดให้ใช้บริการห้องสมุด

- ประชาชนทุกกลุ่มมีทัศนคติที่ดีต่อห้องสมุดอย่างชัดเจน
- ปัจจัยที่สำคัญที่เป็นแรงดึงดูดให้ประชาชนมาใช้บริการที่ห้องสมุด สามารถสรุปได้ 2 ประเด็นหลัก ๆ คือ
 - ความหลากหลายรวมถึงจำนวนหนังสือ
 - ความสะอาดสบายของสถานที่ และการเดินทางไปยังห้องสมุด

6. ทดสอบแนวคิดห้องสมุดสมัยใหม่

แผนภูมิที่ 14 : ทดสอบแนวคิดห้องสมุดสมัยใหม่—แนวคิดห้องสมุดสมัยใหม่ที่ใช้ในการทดสอบ

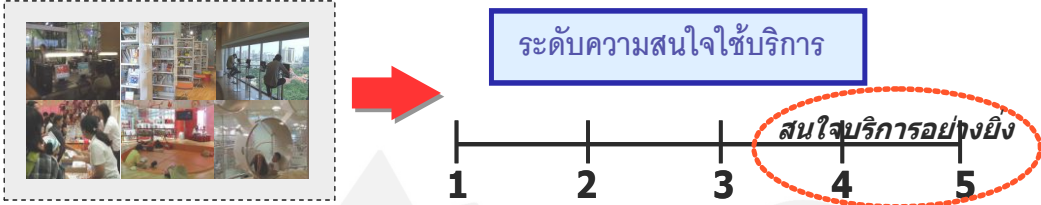
ห้องสมุดที่ทันสมัย มีบรรยากาศสวยงาม สะดวกสบาย มีหนังสือและสื่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบที่เลือกสรรแล้ว มีคอมพิวเตอร์ให้ใช้หาความรู้และเล่นเกมส์ และมีกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ที่สนุกสนาน ห้องสมุดนี้ประกอบด้วยส่วนต่างๆ ที่เหมาะสมกับความสนใจของเด็กและเยาวชนที่มีความสนใจแตกต่างกัน เช่น ห้องสมุดสำหรับเด็ก โดยเฉพาะ ห้องสมุดดนตรี ห้องสมุดไอที ห้องค้นคว้า ห้องฉายภาพยนตร์ ห้องดูเกมส์สามมิติ ห้องอินเทอร์เน็ต ห้องเล่นเกมส์ คอมพิวเตอร์ ห้องสำหรับการแสดง และมีลานกิจกรรมเอนกประสงค์ เพื่อส่งเสริมการอ่าน การคิด การเรียนรู้และการแสดงออก สำหรับเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ยังมีบริเวณที่ขายขนมและน้ำดื่มที่สามารถซื้อหาได้สะดวกด้วย

ห้องสมุดสมัยใหม่ที่มีรูปแบบตามแนวคิดข้างต้น ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากกลุ่มตัวอย่างทั้งในกลุ่มเยาวชน และในกลุ่มผู้ปกครอง โดยทั้งสองกลุ่มมีความสนใจใช้บริการห้องสมุดดังกล่าวสูงถึงร้อยละ 95 ในกลุ่มเยาวชน และร้อยละ 92 ในกลุ่มผู้ปกครอง โดยส่วนที่สนใจเข้าไปใช้บริการ 3 อันดับแรก มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มเยาวชน และกลุ่มผู้ปกครอง ดังรายละเอียดในแผนภูมิที่ 15

TK
park
อุทยานการเรียนรู้

แผนภูมิที่ 15 : ทดสอบแนวคิดห้องสมุดสมัยใหม่—ความสนใจใช้บริการห้องสมุดสมัยใหม่ตามแนวคิด

- ประชาชนทุกกลุ่มมีความสนใจใช้บริการห้องสมุดสมัยใหม่ตามแนวความคิดอย่างมาก โดยมีการตอบรับอย่างดี ในกลุ่มเยาวชน ถึงร้อยละ 95 และในกลุ่มผู้ปกครองถึงร้อยละ 92
- กลุ่มเยาวชน และกลุ่มผู้ปกครองมีความต้องการใช้บริการส่วนต่างๆ ที่แตกต่างกันดังรายละเอียดข้างล่างนี้

7. บทวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ

บทวิเคราะห์

เมื่อนำข้อมูลทั้งหมดจากการวิจัยครั้งนี้มาทำการวิเคราะห์ พบว่าในปัจจุบันเยาวชน และผู้ปกครองมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านหนังสือ และเห็นถึงประโยชน์ของการอ่านหนังสือต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน แต่นิสัยรักการอ่านหนังสือของเรายังไม่แพร่หลายเช่นในประเทศอื่นๆ เนื่องมาจากคนไทยยังอ่านหนังสือเพื่อต้องการบรรลุวัตถุประสงค์บางอย่างในการดำรงชีวิต เช่น การสอบ, การทำงาน, การทำรายงาน, ฯลฯ ซึ่งแตกต่างจากพฤติกรรมการอ่านหนังสือในประเทศอื่นๆ ที่การอ่านเป็นเหมือนส่วนหนึ่งในชีวิตโดยธรรมชาติ ที่ไม่ได้เป็นสิ่งที่ทำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อะไรบางอย่างในการดำรงชีวิต

สาเหตุหลักที่ทำให้คนไทยอ่านหนังสือเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์บางอย่างในชีวิต เกิดจากสิ่งแวดล้อมที่หล่อหลอมตั้งแต่วัยเยาว์ กระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่หน่วยที่เล็กที่สุดของสังคม คือ ครอบครัว จนถึงหน่วยที่ใหญ่ที่สุดของสังคมคือ รัฐบาล ซึ่งที่ผ่านมากการรณรงค์ปลูกฝังนิสัยรักการอ่านที่เกิดขึ้นในหน่วยต่างๆ ของสังคมเป็นไปอย่างไม่มีเอกภาพ และไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรที่เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อน หรือสนับสนุนการดำเนินการรณรงค์นิสัยรักการอ่านของหน่วยต่างๆ ในสังคม ซึ่งหน่วยงานที่เหมาะสมที่จะเป็นแกนหลักนี้คือรัฐบาล เนื่องจากเป็นหน่วยปกครองสังคมที่ใหญ่ที่สุด และมีอำนาจมากที่สุด จากการที่การรณรงค์นิสัยรักการอ่านเป็นไปตามแต่แนวคิดของแต่ละหน่วย หรือองค์กรในสังคมทำให้การรณรงค์เป็นไปโดยมีหลักการบ้างไม่มีหลักการบ้าง และที่สำคัญขาดการติดตามผลการดำเนินการ รวมถึงการประเมินผลเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงการรณรงค์ในอนาคต จะทำให้การรณรงค์โดยรวมในสังคมปัจจุบันไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง หากแต่เป็นเหมือนการข่าวยุ่กับที่ (ดำเนินโครงการรูปแบบเดิมๆ เพียงเปลี่ยนสถานที่ไปเรื่อยๆ) จึงทำให้นิสัยรักการอ่านในปัจจุบันของคนไทย คีขึ้นจากในอดีตแต่ไม่มากเท่าที่ควร

จากการวิเคราะห์สามารถสรุปปัจจัยหลัก 7 ประการที่มีผลกระทบต่อการนิสัยรักการอ่านหนังสือของคนไทยได้ ดังนี้

1. นโยบายภาครัฐ
2. ความร่วมมือขององค์กรหรือหน่วยต่างๆ ในสังคม
3. ต้นแบบของผู้มีนิสัยรักการอ่าน (เพื่อการประชาสัมพันธ์และการรณรงค์)
4. พ่อ-แม่ และผู้ปกครอง
5. ครู-อาจารย์
6. บรรยากาศของสังคมแห่งการอ่านและการเรียนรู้
7. หนังสือ ซึ่งหมายถึงตัวหนังสือเองที่น่าสนใจ และสามารถเป็นเจ้าของ หรือเข้าถึงได้

ปัจจัยข้างต้นทั้ง 7 ประการจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องขับเคลื่อนไปพร้อมๆ กัน มิฉะนั้นการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจะมีโอกาสสำคัญได้ ดังเช่นที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน (ดูรายละเอียดในแผนภูมิที่ 16)

แผนภูมิที่ 16 : บทวิเคราะห์—ปัจจัยหลัก 7 ประการที่มีผลกระทบต่อการนิสัยรักการอ่านหนังสือของคนไทย

บทวิเคราะห์ข้างต้นเป็นการวิเคราะห์จากการสนทนากลุ่มเยาวชนและผู้ปกครองในขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพ (สนทนากลุ่ม) จำนวน 8 กลุ่ม โดยประกอบด้วยกลุ่มเยาวชน 6 กลุ่ม และกลุ่มผู้ปกครอง 2 กลุ่ม ประกอบกับการวิเคราะห์ข้อมูลจาก ขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบปฏิบัติการระดมความคิดเชิงสร้างสรรค์ กับตัวแทนผู้ทรงคุณวุฒิ จาก ภาคราชการ, ภาคการศึกษา, สื่อสารมวลชน และภาคเอกชน (ตัวแทน 1 ท่านจากแต่ละภาคส่วน) ซึ่งไม่พบข้อมูลดังกล่าวในขั้นตอนการวิจัยเชิงปริมาณ

ข้อเสนอแนะ

หลังจากที่ทราบถึงปัจจัยหลักที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อการนิยักรักการอ่านหนังสือของคนไทย แล้วถึงขั้นตอนที่จะต้องกำหนดกลยุทธ์ และแนวทาง (Strategy and Action Plan) เพื่อที่จะนำไปดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการปลูกฝังนิยักรักการอ่านให้เป็นรูปธรรม และยั่งยืนต่อไป แม้ว่ากลไก และหน่วยต่างๆ ในสังคมจะต้องขับเคลื่อนไปพร้อมๆ กัน แต่ควรมีผู้กำหนดทิศทาง และควบคุม รวมถึงสนับสนุนการดำเนินการของหน่วยต่างๆ ในสังคม ในระดับมหภาค และจุลภาค (ดูรายละเอียดแผนภูมิที่ 17)

กลยุทธ์ระดับมหภาค

กลยุทธ์ที่สำคัญควรเริ่มต้นจากรัฐบาลโดยเฉพาะผู้นำรัฐบาล ต้องตระหนักอย่างจริงจัง ถึงความสำคัญของการรักการอ่าน และมีความจริงใจในอันที่จะทำให้ให้นิยักรักการอ่านเป็นนิสัยที่อยู่คู่กับสังคมไทย และควรผลักดันให้การส่งเสริมนิยักรักการอ่านของประชาชนเป็นวาระแห่งชาติเพื่อให้เป็นนโยบายที่จะได้รับการสานต่อแม้ว่าจะถึงวาระการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล

นอกจากนี้ในฝั่งรัฐบาลควรกำหนดแนวนโยบายทั้งในระยะสั้น และระยะยาวให้ชัดเจนเพื่อให้เป็นกรอบของการดำเนินการรณรงค์ส่งเสริมนิยักรักการอ่านที่ดำเนินการโดยภาครัฐ และเอกชนในลำดับต่อไป และควรมอบหมายให้กระทรวงที่เหมาะสมดำเนินการสนองนโยบาย และเป็นแกนหลักที่สำคัญของสังคมในอันที่จะดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อการรณรงค์นิยักรักการอ่านในวงกว้างต่อไป ซึ่งในที่นี้เห็นว่ากระทรวงศึกษาธิการเป็นกระทรวงที่มีความเหมาะสมอย่างยิ่งทั้งในด้านหน้าที่ความรับผิดชอบหลักที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของประชาชน

นอกจากกระทรวงศึกษาธิการที่ควรรับหน้าที่เป็นแกนหลักในการดำเนินโครงการรณรงค์นิยักรักการอ่านแล้ว กระทรวงไอซีที เป็นอีกกระทรวงที่มีความสำคัญยิ่งในการสนับสนุนเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อการดำเนินโครงการฯ ทั้งในภาครัฐ และเอกชน ซึ่งในที่นี้กระทรวงไอซีทีควรที่จะจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะภายในกระทรวงขึ้นเพื่อมีหน้าที่สนับสนุนเทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสาร สำหรับทุกโครงการที่รณรงค์นิยักรักการอ่านทั้งของภาครัฐและเอกชน

กรมประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่หลักที่จะสื่อสารนโยบายของรัฐบาลในอันที่จะปลูกฝังนิยักรักการอ่านให้ประชาชนรับทราบและให้ความร่วมมือกับภาครัฐ แม้ในหน่วยสังคมที่เล็กที่สุดคือครอบครัว นอกจากนี้กรมประชาสัมพันธ์ควรมีบทบาทในการประชาสัมพันธ์โครงการที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์นิยักรักการอ่านทั้งของภาครัฐ และเอกชน เพื่อให้เกิดการรับทราบในประชาชนวงกว้าง และนำมาซึ่งการเข้าร่วมโครงการของประชาชนในลำดับต่อไป

นอกจากนี้กระทรวงสาธารณสุขเองควรมีบทบาทที่จะประชาสัมพันธ์ และรณรงค์ปลูกฝังนิสัยรักการอ่านที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกซื้อหนังสือที่ปลอดภัย, กำหนดมาตรฐานหมึกพิมพ์สำหรับหนังสือเด็ก, ให้ความรู้ประชาชนเกี่ยวกับทำนองในการอ่านที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ รวมถึงสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการอ่านหนังสือ เพื่อมิให้เกิดปัญหาสุขภาพจากการอ่านหนังสือในภายหลัง ซึ่งจะป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการปฏิเสธการอ่านหนังสือเนื่องจากเป็นสาเหตุของปัญหาสุขภาพ

ภาคเอกชน ซึ่งได้แก่บริษัทเอกชนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ต้องขานรับนโยบายรณรงค์ปลูกฝังนิสัยรักการอ่านที่ริเริ่มโดยภาครัฐ โดยจัดกิจกรรมทางการตลาดที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน เช่น จัดประกวดแต่งหนังสือ, จัดกิจกรรมอ่านหนังสือเพื่อผู้ด้อยโอกาส, ประกวดโครงการห้องสมุดในฝัน, รณรงค์หนังสือติดมือ, ฯลฯ เป็นต้น เพื่อให้เกิดกระแสการรณรงค์นิสัยรักการอ่านในวงกว้าง

สำนักพิมพ์เป็นหน่วยของสังคมที่สำคัญยิ่งในการรณรงค์นิสัยรักการอ่าน ในฐานะที่เป็นผู้ผลิตหนังสือออกสู่สังคม ควรตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการรณรงค์นิสัยรักการอ่านโดยสามารถกระทำได้หลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่การสนับสนุนหนังสือเพื่อกิจกรรมรณรงค์รักการอ่านที่หน่วยงานต่างๆ ดำเนินการ, จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเอง เช่น นำหนังสือที่อ่านแล้วมาเป็นส่วนลดในการซื้อหนังสือใหม่โดยนำหนังสือเก่าส่งมอบให้ผู้ขาดแคลนที่ห่างไกล เป็นต้น แต่บทบาทที่สำคัญที่สุดในฐานะสำนักพิมพ์คือการมีจรรยาบรรณที่ไม่ผลิตหรือจำหน่ายหนังสือที่ไม่เหมาะสมแก่เยาวชน

สื่อสารมวลชน เป็นหน่วยของสังคมที่จะมีบทบาทอย่างยิ่งในอันที่จะปลูกกระแสการรณรงค์ปลูกฝังนิสัยรักการอ่านในวงกว้าง โดยอุทิศพื้นที่ของสื่อในการประชาสัมพันธ์โครงการรณรงค์ต่างๆ หรืออุทิศพื้นที่ของสื่อในการนำเสนอเนื้อหาที่เหมาะสมกับเยาวชน เพื่อให้เยาวชนสามารถเข้าถึงหนังสือได้ง่ายยิ่งขึ้น

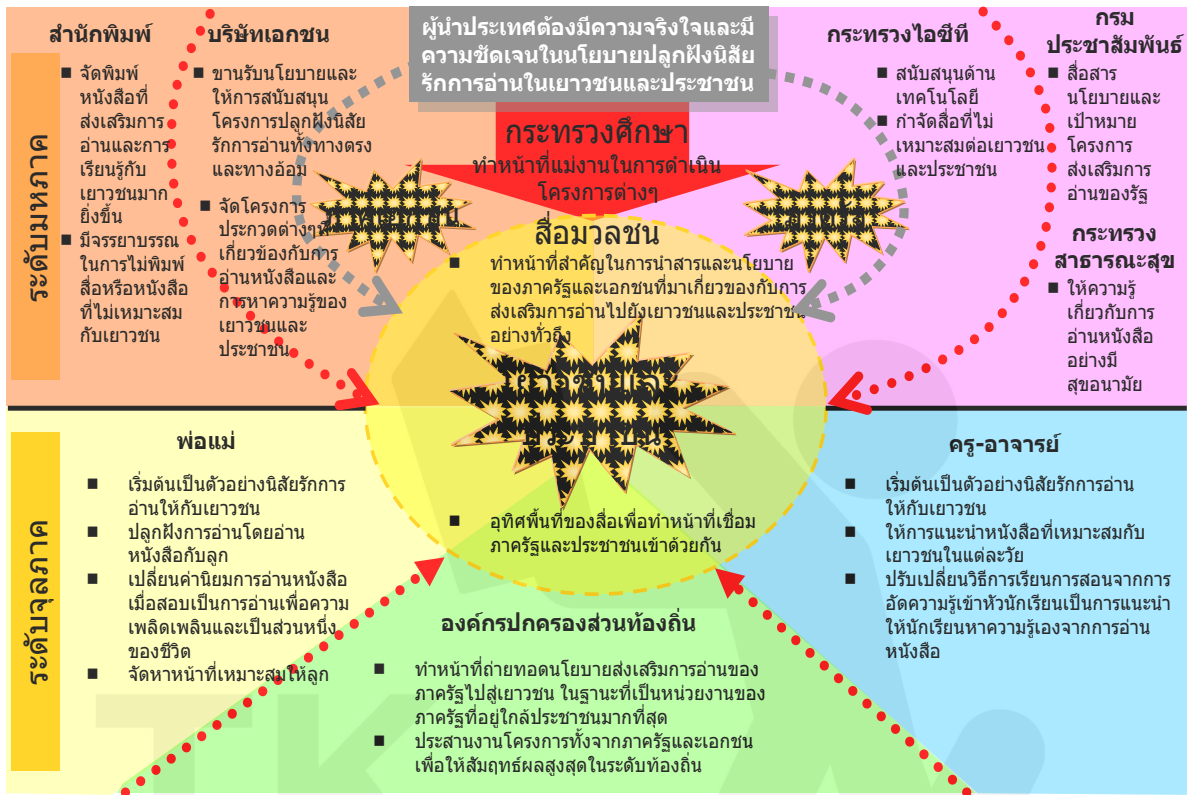
กลยุทธ์ระดับจุลภาค

กลยุทธ์ในระดับจุลภาคที่สำคัญควรเริ่มต้นจากหน่วยที่เล็กที่สุดของสังคม คือครอบครัว พ่อ-แม่ต้องตระหนักอย่างจริงจัง ถึงความสำคัญของการรักการอ่าน และมีความตั้งใจจริงที่จะปลูกฝังนิสัยรักการอ่านแก่บุตรของตน โดยเริ่มต้นทำตัวเป็นตัวอย่างของการมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งได้แก่การอ่านหนังสือเป็นประจำทั้งต่อหน้า และลับหลังลูกๆ นอกจากนี้ต้องคัดเลือกหนังสือที่เหมาะสมกับวัย และชักชวนลูกๆ อ่านหนังสือ อย่างต่อเนื่องโดยพยายามลดพฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือเพื่อจุดประสงค์ใดจุดประสงค์หนึ่ง เช่น เพื่อการสอบ และพยายามปลูกฝังให้การอ่านเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตแทน

ถัดจากพ่อ-แม่ หน่วยของสังคมที่ใกล้ชิดกับเยาวชนอีกหนึ่งหน่วยคือ ครู-อาจารย์ ซึ่งมีส่วนสำคัญยิ่งที่จะทำให้เด็กๆ และเยาวชน รัก หรือไม่รักการอ่านหนังสือ สิ่งสำคัญที่สุดสำหรับครู-อาจารย์คือการใช้เทคนิคการเรียนการสอนสมัยใหม่ที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกสนุกโดยไม่เกิดความรู้สึกเครียดจากการต้องอ่านหนังสือ ซึ่งเมื่อรู้สึกสนุกกับการเรียนการสอน การอ่านหนังสือจึงเป็นเพียงการทบทวนความรู้ที่สนุกสนานที่เกิดขึ้นในห้องเรียน นอกจากนี้ครู-อาจารย์ควรทำตัวเป็น อย่างที่ดีแก่นักเรียนโดยปลูกฝังนิสัยรักการอ่านหนังสือเป็นประจำให้เกิดขึ้นกับตนเอง เพื่อที่จะสามารถบอกเล่าแบ่งปันประสบการณ์การอ่านหนังสือของตนให้กับนักเรียนได้รับรู้ และนำไปปฏิบัติตามต่อไป

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรของรัฐที่อยู่ใกล้กับประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ จึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในอันที่จะถ่ายทอดนโยบายของภาครัฐสู่ชุมชนในท้องถิ่นที่ตนปกครองดูแลอยู่ ซึ่งรวมถึงนโยบายการรณรงค์ปลูกฝังนิสัยรักการอ่านของรัฐบาล และนอกเหนือจากการถ่ายทอดนโยบายแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องทำหน้าที่เป็นตัวกลางประสานงานโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์รักการอ่านทั้งของภาครัฐ และเอกชน ที่ดำเนินการหรือจะดำเนินการในชุมชนที่ตนปกครองกำกับดูแลอยู่

แผนภูมิที่ 17 : ข้อเสนอแนะ—กลยุทธ์การดำเนินการเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน

ห้องสมุด
มีชีวิต

ภาคผนวก
บทสรุปผู้บริหาร

TK
park
อุทยานการเรียนรู้

ภาคผนวก ก.

“เผยเด็กไทยอ่านหนังสือมากขึ้น องคมนตรี ชี้ต้องร่วมมือผลักดันให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติต่อไปด้าน
นายกสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย
เตรียมเสนอรัฐบาลผ่านศธ.เร่งดำเนินการกระจายหนังสือที่มี
คุณภาพสู่เด็กและเยาวชนผลิตหนังสือที่มีคุณภาพราคาประหยัด
ศ.นพ.เกษม วัฒนชัย องคมนตรี แถลงข่าวถึงการจัดงานสัปดาห์
หนังสือแห่งชาติ ครั้งที่ 36 และงานสัปดาห์หนังสือนานาชาติครั้งที่
6 ว่า งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติครั้งที่ 36 จะจัดระหว่างวันที่
26 มี.ค. ถึงวันที่ 7 เม.ย.นี้ ที่ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์
ในหัวข้อ “ความรู้ยิ่งอ่านยิ่งได้” ส่วนงานสัปดาห์หนังสือนานาชาติ
จะจัดวันที่ 26-30 มี.ค. แหล่งข้อมูลเรื่องทำไมคนไทยต้องอ่าน การอ่านนั้นมีอิทธิพลสามารถเปลี่ยน นิสัย ความคิด
ถึงชีวิตของคนอ่านได้ ซึ่งคนที่ไม่เคยอ่านก็จะไม่มีทางรู้ดีกับคนที่อ่านซึ่งพัฒนาตัวเองไปเรื่อยๆ **ความจริงแล้วคน
ไทยน่าจะ**ได้ชื่อว่ารักการอ่านเมื่อดูจากสิ่งพิมพ์ต่างๆที่มีมากมาย หลากหลายประเภท ให้ได้เลือกอ่านกัน แล้วมี
เหตุผลอะไรที่ทำให้คนไทยไม่อ่าน ในเมื่อคนไทยส่วนใหญ่ผูกพันกับการอ่านตั้งแต่เด็กๆ ที่แม่อ่านนิทานให้ฟังก่อน
นอนและเมื่อเข้าเรียนก็ต้องเริ่มอ่าน ถ้าเมื่ออ่านออกทำไมไม่ชอบอ่าน หรือเป็นเพราะผู้ใหญ่ไม่ได้สอนให้เด็กรักการ
อ่านหากแต่สอนให้เด็กอ่านเพราะจำเป็นต้องอ่านอย่างการอ่านหนังสือเรียน”

สำหรับการอ้างอิงข้อมูลที่ได้รับการอ้างอิงจากการนำเสนอของอาจารย์ศกุนตลาใน Darwin 3 ที่ซึ่งระบุว่านำมา
จากข้อมูลในหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ทางผู้วิจัยได้รับข้อมูลเพียงเท่านั้นในขั้นต้น เนื่องจากอาจารย์ศกุนตลาให้ข้อมูล
ได้เพียงเท่านั้น แต่ภายหลังได้รับทวนอาจารย์กรุณาช่วยให้ข้อมูลรายละเอียดเพิ่มเติม อาจารย์ก็ได้กรุณาให้ข้อมูล
เพิ่มเติมกับทางทีมผู้วิจัย ดังนั้นจึงขออนุญาตนำเสนอข้อมูลฉบับเต็ม จากหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจฉบับที่ 2334
(26 มิ.ย. - 28 มิ.ย. 2551) เพิ่มเติมรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้รับดังกล่าวดังนี้

วิกฤติคนไทยกับการอ่านหนังสือ สู่ 'วาระแห่งชาติ'

แม้ในปี 2550 ที่ผ่านมายุ่งจะยังไม่มีการรวบรวมหรือจัดทำสถิติจำนวนคนไทยที่รู้หนังสือแต่ หากย้อนกลับไปดูข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ที่จัดทำตั้งแต่เดือนกันยายน ปี 2548 จะพบว่า ประเทศไทยมีผู้ที่ไม่อ่านหนังสือถึง 22.4 ล้านคนหรือเกือบ 40% ของประชากรทั้งประเทศ ด้วยเหตุผลว่าชอบดูโทรทัศน์ หรือฟังวิทยุมากกว่า ขณะที่เด็กที่มีอายุ 10-14 ปี กว่า 60% ให้เหตุผลในการไม่อ่านหนังสือว่า เพราะไม่ชอบ และไม่สนใจ

ส่งผลให้สถิติการอ่านหนังสือของคนไทยเฉลี่ยเพียงปีละ 2 เล่ม ซึ่งนับว่าต่ำมากๆ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างสิงคโปร์ ที่มีสถิติการอ่านหนังสือปีละ 40-50 เล่ม ส่วนเวียดนาม มีสถิติการอ่านหนังสือปีละ 60 เล่ม จากเหตุดังกล่าวบ่งบอกให้เห็นว่า การอ่านหนังสือของคนไทยกำลังก้าวเข้าสู่ภาวะวิกฤติอย่างแท้จริง

การเดินหน้านำผลักดันให้การอ่านหนังสือ จึงถูกหยิบยกให้เป็น "วาระแห่งชาติ" โดยมีสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย (ส.พ.จ.ท.) (The Publishers and Booksellers Association of Thailand) เป็นหน่วยงานหลัก ซึ่งภาระหน้าที่ดังกล่าวได้รับความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายขององค์กรต่างๆ อย่างเต็มที่

โดยนางวิมลวรรณ อร่ามเจริญ นายก ส.พ.จ.ท. เล่าให้ฟังว่า การผลักดันให้การอ่านหนังสือเป็นวาระแห่งชาติ ต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน โดยมีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นให้เด็กไทยสนใจการอ่านหนังสือ ขณะเดียวกันก็ต้องมียุทธศาสตร์ในการสนับสนุน และแก้ไขปัญหาการไม่อ่านหนังสือของเด็กไทยให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการพัฒนาหนังสือให้เหมาะสมกับความต้องการของเด็กในวัยต่างๆ การจัดทำรูปเล่มที่น่าสนใจ หรือแม้กระทั่งการจัดทำเป็น e-book เพื่อสร้างความแตกต่างและน่าสนใจ ตรงกับพฤติกรรมเด็กที่นิยมเรื่องของเกมในโลโก้ในปัจจุบัน

ซึ่งในช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมาจะพบว่า หนังสือกลุ่มเด็กและเยาวชน มีการพัฒนาและจัดพิมพ์ ออกมาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนปัจจุบันมีสัดส่วนมากกว่า 20% ของมูลค่าตลาดรวมหนังสือ และคาดว่าในอนาคตหนังสือกลุ่มเด็กและเยาวชนจะเติบโตและมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็น 20-25% ขณะที่การกระจายหนังสือให้เข้าถึงมือเด็กและเยาวชน การส่งเสริมให้หนังสือมีคุณภาพในราคาที่เหมาะสม การปกป้องเด็กจากสื่อที่เป็นภัย และขจัดอุปสรรคต่อการอ่านหนังสือของเด็ก โดยเฉพาะเรื่องของเกม และสื่ออื่นๆ ที่ยากแก่การควบคุม ก็ล้วนมีความสำคัญและต้องดูแลอย่างใกล้ชิด

ทั้งนี้จากข้อมูลของส.พ.จ.ท. ยังระบุว่า ในปี 2550 หากจำแนกตามชื่อเรื่อง จะพบว่ามีหนังสือออกใหม่รวม 11,455 เรื่อง สูงกว่าปี 2549 ในสัดส่วน 31.4% ซึ่งคาดว่าในปี 2551 จำนวนหนังสือออกใหม่จะอยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับปี 2550 เนื่องจากสำนักพิมพ์ส่วนใหญ่ยังระมัดระวังเรื่องของการผลิตเป็นหลัก โดยยอดจำหน่ายหนังสือในปี 2550 ซึ่งประมาณ 18,000 ล้านบาทนั้น 62.8% มาจากสำนักพิมพ์ขนาดใหญ่ รองลงมาคือ 25% มาจากสำนักพิมพ์ขนาดกลาง ส่วนที่เหลือ 12.2% มาจากสำนักพิมพ์ขนาดเล็ก ขณะที่ภาพรวมของยอดจำหน่ายหนังสือในปี 2551 คาดว่าจะมีไม่น้อยกว่า 19,800 ล้านบาท

อย่างไรก็ดี ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้เด็ก เยาวชน และผู้ที่รักการอ่านหนังสือได้มีโอกาส สัมผัส และเลือกซื้อหนังสือได้ง่ายขึ้น คือเรื่องของจำนวนร้านหนังสือที่เปิดให้บริการ ซึ่งในปี 2550 พบว่า จำนวนร้านหนังสือที่เปิดใหม่มีการเติบโตแบบก้าวกระโดด โดยเติบโตถึง 100.31% การเติบโตดังกล่าวเกิดจากร้าน Book Smile ซึ่งเป็นร้านหนังสือในเครือเซเว่น อีเลฟเว่น ที่ขยายสาขาจำนวนมาก

และหากศึกษาถึงจำนวนร้านหนังสือในประเทศไทยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาจะพบว่าการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2547 มีร้านหนังสือเพิ่มขึ้นเป็น 759 ร้าน จากปีก่อนที่มีอยู่ 676 ร้าน ส่วนในปี 2548 มีร้านหนังสือเพิ่มขึ้นเป็น 848 ร้าน และ 955 ร้านในปี 2549 ส่วนในปี 2550 พบว่ามีร้านหนังสือเพิ่มขึ้นเป็น 1,913 ร้านเลยทีเดียว แต่อย่างไรก็ดี จำนวนร้านหนังสือที่มีอยู่เมื่อเทียบกับจำนวนประชากร จะพบว่า ร้านหนังสือ 1 ร้านรองรับประชากรเฉลี่ย 32,952 คน ซึ่งเป็นปริมาณตัวเลขที่สูงมาก

นอกจากร้านหนังสือที่เป็นช่องทางการสร้างโอกาสให้คนไทยได้เลือกหาหนังสือที่ตรงกับความสนใจแล้ว การจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ที่มีประจำทุกปีถือเป็นช่องทางหลักที่คนไทยผู้ชื่นชอบหนังสือรอคอยที่จะได้มีโอกาสเข้าชม สัมผัส และเลือกซื้อหนังสือที่หลากหลาย ทั้งที่เป็นการซื้อเพื่ออ่าน และสะสม ซึ่งในปีนี้ก็เช่นกัน งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ครั้งที่ 36 และงานสัปดาห์หนังสือนานาชาติ ครั้งที่ 6 ซึ่งจะมีขึ้นระหว่างวันที่ 26 มีนาคม - 7 เมษายน ที่ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์นั้น นอกจากจะมีการแสดง จำหน่ายหนังสือและสื่อการศึกษา อบรมสัมมนาเชิงวิชาการ การเปิดตัวหนังสือจากนักเขียนชั้นนำและสมัครเล่นแล้ว ยังมีหนังสือให้เลือกหลากหลายทั้งหนังสือทั่วไป หนังสือเด็ก หนังสือแบบเรียน หนังสือเก่า และหนังสือจากต่างประเทศ รวมกว่า 870 บูธ จากสำนักพิมพ์กว่า 400 แห่ง

การเดินทางผลักดันให้คนไทยรักการอ่านหนังสือ คงต้องมีแนวคิดและกลวิธีที่มากกว่าการเชิญชวน และหากได้รับการสนับสนุน และผลักดันให้เป็นวาระแห่งชาติ ที่ทุกฝ่ายต้องรวมพลังอย่างเต็มที่ เชื่อว่าวิกฤติการอ่านที่กำลังเผชิญกันอยู่ในขณะนี้คงไม่สายเกินแก้...

ภาคผนวก ข.

กลุ่มของผู้อ่าน → จากคำถามข้อ Q1.1 ดังที่อยู่ข้างล่างนี้

Q1.1 (แสดงการวัด) ในเวลาว่าง หรือเวลาส่วนตัวของน้อง น้องใช้เวลาดังกล่าวทำกิจกรรมต่อไปนี้มากน้อยเพียงใดคะ/ครับ?

	Q1.1										
	มักจะไม่ทำ		กลางๆ มักทำบ้างเป็นบางครั้ง						มักจะทำเป็นประจำ		
ดูทีวี หรือดูภาพยนตร์	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(10)
ฟังเพลง หรือฟังวิทยุ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(11)
เล่นเกมสื่กระดานต่างๆ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(12)
เล่นเกมสื่อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ต้องเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(13)
เล่นเกมสื่คอมพิวเตอร์ที่ต้องเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต (เกมส์ออนไลน์)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(14)
พบปะพูดคุย หรือสังสรรค์	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(15)
คุยโทรศัพท์กับเพื่อน หรือคนรู้จัก	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(16)
เล่นกีฬา	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(17)
ชมกีฬา	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(18)
สนทนาผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (chat)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(19)
ใช้งานอินเทอร์เน็ตเพื่อหาความรู้	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(20)
ใช้งานอินเทอร์เน็ตเพื่อสื่อสาร (e-mail)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(21)
ใช้คอมพิวเตอร์สร้างเกมส์ หรือวาดรูป	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(22)
ไปเดินห้าง หรือตลาด หรือช้อปปิ้ง	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(23)
นอนหลับพักผ่อน	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(24)
เล่นกับสัตว์เลี้ยง / เลี้ยงสัตว์	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(25)
ทำสวน / ปลูกต้นไม้	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(26)
ไปพิพิธภัณฑ์	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(27)
ไปโบราณสถาน / สถานที่สำคัญของประเทศ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(28)
อ่านหนังสือเรียน / ตำราเรียน / หนังสือวิชาการ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(29)
อ่านหนังสืออ่านนอกเวลา / หนังสืออ่านเล่นเชิงเพิ่มพูนความรู้/พัฒนาตนเอง	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(30)
อ่านหนังสืออ่านเล่นเพื่อความบันเทิง	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(31)
อ่านนิตยสาร / วารสาร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(32)
อ่านหนังสือพิมพ์	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(33)
ทำอาหาร / ช่วยทำอาหาร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(34)
วาดภาพ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(35)
เขียนไดอารี่ หรือบันทึกต่างๆ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(36)
ประดิษฐ์สิ่งของ / ของเล่น	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(37)

“กลุ่มผู้มีความสนใจการอ่านมาก” จะต้องตอบ 9 หรือ 10 (มักทำเป็นประจำ) ในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องและสะท้อนพฤติกรรมการอ่าน(กิจกรรมที่มีเน้นข้อความสีเหลือง)

“กลุ่มผู้มีความสนใจการอ่านน้อย” จะต้องไม่ตอบ 9 หรือ 10 (มักทำเป็นประจำ) ในทุกกิจกรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องและสะท้อนพฤติกรรมการอ่าน(กิจกรรมที่มีเน้นข้อความสีเหลือง)

ภาคผนวก ค.

การคำนวณเวลาอ่านหนังสือในแต่ละวันของกลุ่มตัวอย่างนั้นสามารถอธิบายได้ โดยพิจารณาจากคำถามข้อ QB1. ดังที่แสดงอยู่ข้างล่างนี้

QB1. ใน 1 สัปดาห์ น้องๆ อ่านหนังสือวันไหนบ้าง? (พนักงานสัมภาษณ์ : หากตอบข้อ 1-7 ให้ถามคำถามข้อต่อไป เฉพาะวันที่เกี่ยวข้องหากตอบข้อ 0 ให้ถามคำถามข้อต่อไป ทั้งวันธรรมดา และวันหยุดสุดสัปดาห์)

	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์	อ่านน้อยกว่า 1 ครั้งต่อ สัปดาห์
	1	2	3	4	5	6	7	0
	วันธรรมดา (ถามทุกคน)					วันหยุดสุดสัปดาห์ (ถามทุกคน)		
จำนวน เวลาเฉลี่ย ที่อ่าน	_____ ชม. ____ นาที (80)					_____ ชม. ____ นาที (82)		(79)

การคำนวณค่าเฉลี่ยจำนวนเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือต่อวันใช้สูตรการคำนวณ ดังนี้

$$[\{\sum n_x \times x\} / 5\} \times 5/7] + [\{\sum n_y \times y\} / 2\} \times 2/7]$$

โดยที่ $\sum n_x$ = จำนวนวันทั้งหมดที่อ่านหนังสือในวันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) ในหนึ่งสัปดาห์

$\sum n_y$ = จำนวนวันทั้งหมดที่อ่านหนังสือในวันหยุด (เสาร์-อาทิตย์) ในหนึ่งสัปดาห์

x = จำนวนเวลาเฉลี่ยที่กลุ่มตัวอย่างตอบว่าใช้ในการอ่านหนังสือต่อวันในวันธรรมดา (นาที)

y = จำนวนเวลาเฉลี่ยที่กลุ่มตัวอย่างตอบว่าใช้ในการอ่านหนังสือต่อวันในวันหยุดสุดสัปดาห์ (นาที)

ภาคผนวก ง.

ตลาดหนังสือปี 51สู่ 2 หมื่นล.ชี้วรรณกรรม แข่งแนวธรรมะ

โดย ผู้จัดการรายวัน 17 ตุลาคม 2550

ปีหน้าคนทำหนังสือเตรียมเฮ คาดตลาดโตพรวดกว่าเท่าตัวที่ 20,000 ล้านบาท เหตุรัฐบาลชิงแก่เตรียมชูการอ่านเป็นวาระแห่งชาติก่อนหมดสมัยในปีนี้ หลังส.ผู้จัดพิมพ์ฯและพันธมิตร ชงเรื่องยื่นหนังสือเสนอภาครัฐในเดือนก.ค.ที่ผ่านมา ส่วนปีนี้มั่นใจตลาดยังโตที่ 10% จาก 10,000 ล้านบาท จากกลุ่มหนอนหนังสือที่ยังรักการอ่าน ไม่สนเศรษฐกิจที่กำลังแย่

นาง ริสรวล อร่ามเจริญ นายกสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย เปิดเผยว่า หลังจากที่ทางสมาคมฯได้ร่วมกับเครือข่ายฯ 32 องค์กร ร่วมกันผลักดันยื่นหนังสือต่อรัฐบาลให้ประกาศการอ่านหนังสือเป็นวาระแห่งชาติ โดยมีนายไพฑูริย์ วัฒนศิริธรรม รองนายกรัฐมนตรี เป็นผู้รับหนังสือไป เมื่อเดือนก.ค.ที่ผ่านมา ล่าสุดสำหรับความคืบหน้าเรื่องดังกล่าว มั่นใจว่าก่อนที่รัฐบาลชุดนี้จะพ้นวาระลง จะต้องมีการประกาศให้การอ่านหนังสือเป็นวาระแห่งชาติอย่างแน่นอน

“ทางสมาคมฯได้มอบหมายให้ทางหน่วยงาน สสส.ซึ่งเป็นหนึ่งในเครือข่ายฯ 32 องค์กร ติดต่oprะสานงานกับทางท่านรองนายไพฑูริย์มาตลอด แต่ถึงแม้จะไม่ไปตามที่คาดการณ์ไว้ ทางสมาคมฯและเครือข่ายฯ 32 องค์กร จะร่วมกันผลักดันเรื่องดังกล่าวต่อไป”

หากการอ่านหนังสือถูกประกาศให้เป็นวาระแห่งชาติจริงจะทำให้ทุกฝ่ายทั้งภาค รัฐและเอกชน มีการตื่นตัวและร่วมมือกัน ในการให้ความสำคัญกับการอ่านหนังสือมากยิ่งขึ้น อาทิ เช่น การจัดทำโครงการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการอ่านหนังสือ ซึ่งอาจได้แก่ การส่งเสริมการอ่านในที่สาธารณะจะมีมากขึ้น กับการจัดทำห้องสมุด ทั้งในส่วนของบริษัทเอกชน และหน่วยงานราชการ หรือการจัดทำหนังสือเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนต่อไปจะต้องมีหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมปรึกษาหารือกัน เพื่อให้หนังสือออกมาดี และมีคุณภาพ

ในปีหน้าคาดว่าจะมีหนังสือใหม่เพิ่มขึ้นอย่างมากทำให้ตลาดรวมหนังสือจะเติบโตขึ้นกว่า 1 เท่าตัว หรือกว่า 20,000 ล้านบาท จากมูลค่าตลาดรวม 10,000 ล้านบาทในปีนี้ ที่คาดว่าจะเติบโต 10% เท่าปีที่แล้ว นอกจากนี้ยังส่งผลดีต่อธุรกิจในด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น โรงพิมพ์ โรงกระดาษ รวมถึงทางด้านการส่งออก เนื่องจากปัจจุบันมีชาวต่างชาติที่สนใจที่จะอ่านหนังสือของไทย เพราะเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้รู้จักประเทศไทยมากขึ้น

ทางสมาคมฯ ได้สำรวจพบว่า คนไทยส่วนใหญ่อ่านหนังสือปีละประมาณ 2 เล่ม และใช้เงินซื้อหนังสือต่อคนต่อปีอยู่ที่ 260 บาท ขณะที่แนวโน้มการอ่านหนังสือของกลุ่มผู้ใหญ่ทรงตัว และในกลุ่มเยาวชนระหว่างอายุ 12-18 ปีกลับเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ดี แม้ว่าเยาวชนจะยังให้ความสำคัญกับ สื่อมีเดีย, อินเทอร์เน็ต และเกมออนไลน์ มากกว่าการอ่านหนังสือก็ตาม แต่สัดส่วนหนังสือประเภทวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกลับมีอัตราการเติบโต เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนทำให้มีสัดส่วนแบ่งกว่า 35% และเป็นผู้นำในกลุ่มตลาดหนังสือรองลงมา คือ กลุ่มหนังสือประเภท ธรรมชาติ

ล่าสุดทางสมาคมฯ ได้จัดงานมหกรรมหนังสือระดับชาติ ครั้งที่ 12 (BookExpo Thailand 2007) ขึ้น ภายใต้แนวคิด “คิดทำตามคำสอนพ่อ” ในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระชนพรรษา 80 พรรษา ในปีนี้ ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ ระหว่างวันที่ 17-28 ตุลาคมนี้ โดยมีสำนักพิมพ์กว่า 408 แห่งเข้าร่วมงานจำนวนทั้งสิ้น 819 บูธ คาดว่าจะมีผู้เข้าชมงานครั้งนี้ไม่ต่ำกว่า 1.2 ล้านคนเท่าปีที่ผ่านมา เนื่องจากสภาพอากาศที่มีฝนตกบ่อยอาจทำให้คนไม่สามารถเข้าร่วมงานได้บางส่วน

TK
park
อุทยานการเรียนรู้

